

KINNITATUD
Kohtla-Järve
Lasteaia Muinasjutt
direktori 30.08.2024
käskkirjaga nr. 1-1/09

KOHTLA-JÄRVE LASTEAED MUINASJUTT

ÕPPEKAVA

SISUKORD

1. LASTEAIA LIIK JA ERIPÄRA	3
1.1. Üldinfo	3
1.2. Lasteaia eripära, missioon, visioon, põhiväärtused	3
2. LASTEASUTUSE ÕPPE-KASVATUSTEGEVUSE EESMÄRGID	4
3. LASTEASUTUSE ÕPPE- JA KASVATUSTEGEVUSE PÕHIMÕTTED	4
3.1. Tervisedendus õppe- ja kasvatustegevuses	6
3.2. „Kiusamisest vaba lasteaed“ õppe-kasvatustegevuses	8
3.3. Robootika õppe-kasvatustegevuses	9
4. LAPSE EELDATAVAD ÜLDOSKUSED	12
4.1. Lasteaia õppeaasta	12
4.2. Lasteaia aasta tegevuskava	12
4.3. Rühmade õppe- ja kasvatustegevuse kavandamine	13
4.4. Lasteaia töö suveperioodil	15
4.5. Liitrühma töö korraldamise alused	15
4.6. Sobitusrühma töö korraldamise alused	16
5. LASTEAIA ÕPPE-KASVATUSTEGEVUSE SISU	16
5.1. Üldoskused	16
5.1.1. Mänguoskused	17
5.1.2. Tunnetus- ja õpioskused	18
5.1.3. Sotsiaalsed oskused	19
5.1.4. Enesekohased oskused	20
5.2. Valdkondade kokkuvõtlikud suunitlused	22
5.2.1. Mina ja keskkond	22
5.2.2. Keel ja kõne	27
5.2.3. Matemaatika	30
5.2.4. Kunst	32
5.2.5. Muusika	35
5.2.6. Liikumine	37
6. LAPSE ARENGU ANALÜÜSIMISE NING HINDAMISE PÕHIMÕTTED	39
6.1. Lapse arengu hindamise korraldus	40
6.2. Koolivalmiduskaardi koostamine	41
6.3. Lapse arengumapi koostamine	41
7. ERIVAJADUSTEGA LAPSE ARENGU TOETAMISE PÕHIMÕTTED JA KORRALDUS	42
8. LAPSEVANEMATEGA KOOSTÖÖ PÕHIMÕTTED JA KORRALDUS	42
9. LASTEAIA ÕPPEKAVA UUENDAMISE JA TÄIENDAMISE KORD	43
LISA 1:	
Noorema rühma päevakava (kuni 3 aastased lapsed)	44
Lasteaiarühma päevakava (3-5-aastased lapsed)	45
Lasteaiarühma päevakava (6-7-aastased lapsed)	46
LISA 2: Lapse koolivalmiduskaart	47
LISA 3:	
Lapse arengu vaatlusleht (2-3-aastased lapsed)	49
Lapse arengu vaatlusleht (3-4-aastased lapsed)	51
Lapse arengu vaatlusleht (4-6-aastased lapsed)	53
Lapse arengu vaatlusleht (6-7-aastased lapsed)	55
LISA 4: Arenguvestluse tulemus	58

1. LASTEASUTUSE LIIK JA ERIPÄRA

1.1. Üldinfo

Kohtla-Järve Lasteaed Muinasjutt on munitsipaallasteasutus.

Lasteaia kõrgemalseisvaks organiks on Kohtla-Järve Linnavalitsus.

Lasteasutuse liik on lasteaed.

Aadress: Virmalise 10, Kohtla-Järve, 31221, Ida-Virumaa.

Rühmade arv: 3 (2 sobitusrühma ja 1 liitrühm).

Lasteaias toimub õppe- ja kasvatustegevus eesti keeles.

Lasteaia koolitusluba nr 2934 HTM on välja antud *Koolieelse lasteasutuse seaduse* § 36 lõike 2¹ ja 2² ja haridus- ja teadusministri 04.02.2008.a. käskkirja nr 120 alusel.

1.2. Lasteaia eripära, missioon, visioon, väärtused

Lasteaia eripära

- Lasteaed on Oru linnaosas kultuurikeskuseks (ringid ja raamatukogu tegutsevad lasteaia majas, raamatukogu võimalusi kasutatakse aktiivselt õppe- ja kasvatustegevustes);
- Lasteaed asub looduslikult kaunis kohas, sellest tulenevalt loodusõpetuse oluline väärtustamine õppe- ja kasvatustegevustes;
- Tervisedendust ja tervislikku eluviisi kujundav õpikeskkond;
- Positiivseid väärtushoiakuid edasiandev lasteaiapere;
- "Kiusamisest vaba" metoodika rakendamine lasteaia rühmades.
- Aastast 2024 on lasteaed liitunud Tartu Ülikooli Eetikakeskuse programmiga „Väärtuspõhise hariduskultuuri kujundamine kohalikus omavalitsuses eestikeelsele haridusele ülemineku toetamiseks“.

Lasteaia missioon

Lasteaed on koolieelne lasteasutus, mis loob koolieast noorematele lastele soodsad tingimused kasvamiseks ja arenemiseks ning toetab lapsevanemate tegevust lapsele alushariduse võimaldamisel.

Lasteaia missioon on:

- luua võimalused ja tingimused selleks, et lapsest kujuneks terviklik isiksus, kes on sotsiaalselt tundlik, vaimselt erk, usaldab ennast, arvestab kaasinimestega ja väärtustab keskkonda;
- hoida ja tugevdada lapse tervist ning soodustada tema emotsionaalset, kõlblelist, sotsiaalset, vaimset ja kehalist arengut;
- uuendada personali professionaalseid oskusi;
- tugevdada väliskontakte.

Lasteaia visioon

Lasteaed on lapsekeskne, väärtustel põhinev ja turvaline haridusasutus, mis paneb aluse isiksuse arengule ja loob eeldused edukaks edasijõudmiseks koolis.

Lasteaia väärtused

- 1) hoolivus: käitume kõigi suhtes hoolivalt ning märkame iga lapse isikupära. Loomes lasteaias heasoovliku, üksteist arvestava, mõistva ja toetava õhkkonna.
- 2) turvalisus: loomes lasteaias kõigile turvalise keskkonna, mis toetab igakülgset füüsilist, vaimset ja emotsionaalset arengut. Märkame ja toetame kaaslast oma kõrval.
- 3) tervis: väärtustame tervislikku käitumist: eluviisi ja toitumist, positiivsust, kehalist aktiivsust ning tegevusi õues.
- 4) keskkonnateadlikkus: avastame ja uurime ümbritsevat loodusmaailma, imetleme tema ilu ja erilisust igal aastaajal, käitume keskkonnasõbralikult ja säästlikult. Äratame lastes huvi taimede hoolitsemise vastu lasteaias miniaias. Mõistame, et inimene on looduse osa.
- 5) koostöö: teeme tulemuslikku ja rahulolu pakkuvat koostööd, mis põhineb partnerlusel, vastastikusel usaldusel ja lugupidamisel ning toetab lasteaias ja laste arengut.
- 6) loomes keelekeskkonna, kus laps õpib rõõmuga suhtlema läbi igapäevategevuste eesti keeles, hoiame ja tutvustame eesti traditsioone ning kultuuri.

2. LASTEASUTUSE ÕPPE- JA KASVATUSTEGEVUSE EESMÄRGID

Õppe- ja kasvatustegevuse eesmärgid

Õppe- ja kasvatustegevuse eesmärk on lapse mitmekülgne ning järjepidev arendamine kodu ja lasteasutuse koostöös. Lasteaia õppekava on viidud vastavusse riikliku õppekavaga, õpetajad lähtuvad õppe- ja kasvatustegevuse kavandamisel laste eripärast, individuaalsusest, huvidest, vanusest, soost, kodusest keelest ja kultuurikeskkonnast.

- õppe- ja kasvatustegevus toetab lapse kehalist, vaimset, sotsiaalset ja emotsionaalset arengut, mille tulemusel kujunevad lapsel;
- terviklik ja positiivne minapilt;
- ümbritseva keskkonna mõistmine;
- eetilise käitumise ning algatusvõime;
- esmased tööharjumused;
- õiged väärtushinnangud;
- kehaline aktiivsus ja arusaam tervise hoidmise tähtsusest;
- mängu-, õpi-, sotsiaalsed ja enesekohased oskused, mis tagavad koolivalmiduse saavutamise.

3. LASTEASUTUSE ÕPPE- JA KASVATUSTEGEVUSE PÕHIMÕTTED

Õppe- ja kasvatustegevuse läbiviimise põhimõtted

Lasteasutuse õppe- ja kasvatustegevuse korraldamise põhimõteteks on:

- 1) lapse individuaalsuse ja tema arengupotentsiaali arvestamine;
- 2) lapse tervise hoidmine ja edendamine ning liikumisvajaduse rahuldamine;
- 3) lapse loovuse toetamine;
- 4) mängu kaudu õppimine;
- 5) humaansete, tolerantsete ja demokraatlike suhete väärtustamine;
- 6) lapse arengut ja sotsialiseerimist soodustava keskkonna loomine;
- 7) lapsele turvatunde, eduelamuste tagamine;

- 8) üldõpetusliku tööviisi rakendamine;
- 9) keskkonnateadlikku eluviisi kujundamine;
- 10) kodu ja lasteasutuse koostöö;
- 11) eesti kultuuritraditsioonide väärtustamine ning teiste kultuuride eripäraga arvestamine, eesti keelest erineva emakeelega laste oma kultuuritraditsioonide säilitamine.

Lapse arengu toetamine lasteasutuses on meeskonnatöö, mille toimimise eest vastutab lasteasutuse direktor.

Õppe- ja kasvatustegevuse põhimõtted:

Lapsed on *loovad*, õppides mängu kaudu.

Lapsed on tolerantsed ja hoolivad nii teiste inimeste kui ka ümbritseva keskkonna vastu.

Lapsed on teadlikud *turvalisuse, tervislike eluviiside* sh. tervisliku toitumise ja liikumise vajalikkuse suhtes.

Laste arengu ja heaolu nimel töötavad kodu ja lasteasutus koostöös.

Lapsed väärtustavad nii eesti kui ka oma rahvuse kultuuritraditsioone ja arvestavad teiste kultuuride eripäraga.

Õpikäsitlus

Õppimine on elukestev protsess, mille tulemusel toimuvad muutused käitumises, teadmistes, hoiakutes, oskustes jms ning nendevahelistes seostes.

Laps õpib matkimise, vaatlemise, uurimise, katsetamise, suhtlemise, mängu, harjutamise jms kaudu.

Õppe- ja kasvatustegevuse kavandamisel ja läbiviimisel arvestatakse laste eripära: võimeid, keelelist ja kultuurilist tausta, vanust, sugu, terviseseisundit jms. Pedagoogid on laste arengu suunajad ning arengut toetava keskkonna loojad. Laps on õppe- ja kasvatustegevuses aktiivne osaleja ning tunneb rõõmu tegutsemisest. Last kaasatakse tegevuste kavandamisse, suunatakse tegema valikuid ning tehtut analüüsima.

Õppe- ja kasvatustegevuses luuakse tingimused, et arendada lapse suutlikkust:

- 1) kavandada oma tegevust, teha valikuid;
- 2) seostada uusi teadmisi varasemate kogemustega;
- 3) kasutada omandatud teadmisi erinevates olukordades ja tegevustes;
- 4) arutleda omandatud teadmiste ja oskuste üle;
- 5) hinnata oma tegevuse tulemuslikkust;
- 6) tunda rõõmu oma ja teiste õnnestumistest ning tulla toime ebaõnnestumistega.

Lasteaias toimub õppe- ja kasvatustegevus:

Mängu kaudu – mäng on koolieelses eas lapse põhitegevus, mis vastab tema vajadustele ja toetab isiksuse terviklikku arengut. Mänguoskus on kõigi üldoskuste ning õppe- ja kasvatustegevuste eri valdkondade oskuste ja teadmiste arengu alus.

Turvaliselt – lasteaed on turvaline koht koosmängimiseks, uute teadmiste saamiseks, eneseväljendamiseks, tunnustuse saamiseks, samuti turvaline koht vigade tegemiseks ja vigadest õppimiseks.

Tervislike eluviiside harjumusi kujundades – õpetaja loob lastele töö-, õppimise- ja mängukeskkonna, mis on tervist säästev ja tervist tootev, kus lapsed saavad teadmisi tervisest (nii füüsiline, vaimne kui ka emotsionaalne ja sotsiaalne) ning arenevad eluks vajalikud toimetulekuoskused.

Lõimitult – õppe- ja kasvatusprotsess on rajatud erinevate valdkondade teadmisi ühendavatele tegevustele, mis lõimitakse nädalateema abil. Ühte konkreetset teemat käsitletakse mitmete tegevuste kaudu: ettelugemine, jutustamine, rollis olemine, ehitamine, vaatlemine, uurimine, võrdlemine, kunstitegevus, laulmine, liikumine jne. Valdkondade kaupa esitatud õppesisu ja -tegevuste lõimimisel lähtutakse üldõpetuslikust põhimõttest.

Järjepidevust arvestades – laste igakülgsele arengu toetamisel kasutame põhimõtet: kergemalt raskemale, lihtsamalt keerulisemale, lähemalt kaugemale.

Lapse individuaalsust arvestades – iga laps on erinev, erinedes nii oma omaduste, võimete kui ka arengutempo poolest.

Paindlikult – õppe- ja kasvatusprotsessi kavandamine võimaldab vajaduse korral muuta kavandatud teemasid ning tegevusi laste huvide, vajaduste ja ühiskonnast tingitud muudatuste järgi.

Lapsekeskselt – õpetaja on lapse arengut toetava keskkonna looja, ta pakub lastele palju võimalusi harjutada, katsetada, kogeda, avastada, uurida, vaadelda ning rakendada oskusi ja teadmisi mitmel viisil ja erinevates olukordades. Õppe- ja kasvatustegevused kavandatakse täiskasvanute ja laste huvide "kompromissina".

Koostöös lapsevanemaga – perekond kannab peamist vastutust lapse kasvatamise, hoolitsuse ja arengu eest. Õpetajad austavad perekonna kasvatuspõhimõtteid ja teevad lapsevanemaga lapse arengu ja õppimise soodustamiseks koostööd, mis toetub vastastikusele usaldusele ja lugupidamisele ning avatud dialoogile.

Eesti rahvakultuuri arvestades – õpetaja loob õppe- ja kasvatusprotsessi läbi viies lastele võimalused tutvuda eesti rahvakultuuriga (rahvalaulud, rahvakalendri tähtpäevad, muinasjutud, muistendid, mõistatused, vanasõnad, rahvamängud, -tantsud, -pillid, -kunst jm) ning teeb kõik selleks, et lapsed õpiksid rahvakultuuri traditsioone hoidma ja väärtustama ning saaksid sellekohaseid teadmisi.

Lapse loovust toetades – lastele on loodud võimalused valikuid teha, ise otsustada, et areneks oskus lahendada probleeme, saavutada soovitud tulemus, luua ja teostada ideid nii igapäevategevustes kui ka kunstivaldkondades.

3.1. Tervisedendus õppe- ja kasvatustegevuses

Eesmärk: Laps väärtustab enda ja teiste tervist ning püüab käituda tervislikult ja ohutult. Sisu jaguneb järgnevalt:

- tervise väärtustamine;
- hammaste tervis;
- tervislik toitumine;
- inimkeha;
- ohutus ja turvalisus;
- emotsioonid.

Valdkonna korraldus

- 1) Valdkonnas tutvustatakse tervislikku ja ohutut käitumist mitmesuguste ürituste, igapäevaste tegevuste, õppekäikude ja isikliku eeskuju kaudu.
- 2) Õhutatakse last väärtustama oma tervist, käitudes tervislikult ja ohutult.
- 3) Oluline on täiskasvanute eeskuju - sotsiaalselt kompetentne, tervislik ja keskkonnasäästlik käitumismudel.

Valdkonna eeldatavad tulemused vanuseti

2-3-aastane laps

- Hammaste tervis: harjab hambaid täiskasvanu abiga ja teab hammaste hooldamise vahendeid.
- Tervislik toitumine: nimetab erinevaid toiduaineid.
- Inimkeha tundmine: osutab ja nimetab küsimisel peale, kätele, jalgadele, silmadele, suule, ninale, kõrvadele. Teab tüdruku ja poisi erinevusi.
- Ohutus ja turvalisus: nimetab esemeid, mis võivad olla ohtlikud.
- Emotsioonid: väljendab oma tundeid lisaks nutule ka sõnadega. Väljendab tugevaid emotsioone, oma mina.

4-5-aastane laps:

- Tervise väärtustamine: nimetab tegevusi, mis on tervisele kasulikud.
- Hammaste tervis: peseb hambaid täiskasvanu (suulisel) juhendamisel. Nimetab hammaste tervise hoidmiseks vajalikke tegevusi.
- Tervislik toitumine: nimetab toiduaineid, mida tuleks süüa iga päev. Nimetab toiduainete rühmad (teraviljatooted, puu –ja köögiviljad, piimatooted, lihakala muna)
- Inimkeha tundmine: osutab küsimisel kehal südame, kopsude ja teisi tähtsaid inimkeha organite asukohale. Selgitab küsimisel, milleks on vajalikud silmad, kõrvad, nina. Teab tüdruku ja poisi erinevusi.
- Ohutus ja turvalisus: oskab suunavate küsimuste abiga nimetada kohti, esemeid ja aineid, mis võivad olla ohtlikud. Nimetab tegevusi, mis võivad olla ohtlikud. Selgitab, et õnnetuse korral tuleb pöörduda täiskasvanu poole. Selgitab, miks ei tohi võõrastega kaasa minna.
- Emotsioonid: Oma soove, emotsioone ja tahtmisi väljendab laps kõne abil. Mõistab tundeid ja emotsioone. Väljendab oma emotsioone ja räägib nendest ning suudab kuigivõrd vastutada oma tegevuse eest.

6-7-aastane laps:

- Tervise väärtustamine: selgitab, kuidas hoida enda ja teiste tervist. Selgitab, et suitsetamine sh passiivne suitsetamine (viibimine tubaka suitsuses keskkonnas) ja alkoholi tarvitamine kahjustavad tervist. Teab, mis on haigus. Selgitab, kuidas inimesi ümbritsev keskkond või inimeste käitumine võib mõjutada tervist.
- Hammaste tervis: selgitab, miks tekivad hambaaugud. Piimahamba ja jäävhamba erinevus. Järgib hammaste hooldamise ja hoidmise põhimõtteid igapäevaelus. Peseb hambaid iseseisvalt ja õigesti.

- Tervislik toitumine: selgitab taldrikureegli põhimõtet. Selgitab, kust pärinevad igapäevased toiduained. Valmistab koos täiskasvanuga lihtsamaid toite. Selgitab, milliseid toiduaineid on igapäevaselt vaja süüa rohkem ja milliseid vähem.
- Inimkeha tundmine: nimetab ja teab erinevaid meelelundeid. Selgitab, milline on südame, aju, kopsude kõige olulisem ülesanne. Teab tüdruku ja poisi erinevusi.
- Ohutus ja turvalisus: teab, millised on turvalise käitumise reeglid erinevates situatsioonides ja keskkondades. Nimetab hädaabinumbri 112 ja oskab seda ka kasutada. Teab lihtsamaid esmaabivõtteid. Selgitab, kuidas käituda eksinuna linnas/maal või metsas.
- Emotsioonid: suudab oma emotsioone ja käitumist kontrollida, oskab ka teisi arvestada ning suhtub teiste laste tegevusesse sallivamalt. Tajub ja mõistab paremini teiste inimeste emotsioone ja seisukohti ning suudab neid nii käitumises kui vestluses arvestada

3.2. „Kiusamisest vaba lasteaed” õppe- ja kasvatustegevuses

"Kiusamisest vabaks" on ennetav metoodika, mille eesmärk on luua üksteist arvestav ja kaasav suhe nii lasteaia kui ka algklasside laste vahel. Lasteaia meeskond on läbinud aastal 2013 MTÜ Lastekaitse Liidu programmi "Kiusamisest vaba lasteaed ja kool" koolituse ja omab õigust kasutada antud metoodikat (olemas sertifikaat). Organisatsioon RedBarnet ja Taani kroonprintsessi Mary Fond on välja töötanud ennetava kiusamisvastase programmi lasteaedadele ja algklassidele. Eestis on metoodika maaletoojaks ja projekti elluviijaks MTÜ Lastekaitse Liit. Liitühm kasutab metoodikat alates septembrist 2013. Aastast 2018 on projektiga liitunud 2. sobitusrühm. Rühmaõpetajad viivad üks kord nädalas läbi temaatilisi rühmakoosolekuid, kasutades antud metoodikat.

Metoodika „Kiusamisest vabaks!“ eesmärk on luua lasteaia laste vahel üksteist arvestav ja kaasav suhe, luua kiusamist ennetav käitumiskultuur, kus suhtutakse üksteisesse sallivalt ning austavalt. Oluline on, et lapsed hoolivad üksteisest, kiusamise korral sekkuvad ja kaitsevad kaaslast, kes ise seda ei suuda.

Programm põhineb 4 inimlikul väärtusel:

Sallivus – näha ja arvestada lasterühmas esinevaid erinevusi, kohelda kõiki võrdselt. Näha erinevusi kui tugevusi nii üksiku lapse kui kogu rühma jaoks.

Austus – suhtuda austusega rühma kõigisse lastesse, olla kõigile hea kaaslane. Väärtustada erinevusi, erinevaid isiksusi ja kombeid.

Hoolivus – väljendada huvi, empaatiat, hoolivust ja abivalmidust kõikide laste vastu, hoolimata nende vanusest.

Julgus – olla julge ja hea kaaslane, kes astub ebaõigluse vastu ning jääb endale kindlaks.

Projekti sümboliks on SÕBER KARU, kes väljendab turvalisust, hellust ja sõprust. SÕBER KARU on osaleja lastekoosolekutel, ta kaitseb, lohutab ning on hea sõber ja lapse „hääletoru“.

Väärtuskasvatuse nurgakivi pannakse lasteaias. Lasteaial on kodu kõrval väga oluline roll isiksuse kujunemisel. Kuidas lapsi teadlikult suunata positiivseid väärtusi omandama? Väärtuskasvatus on osa meie lasteaia igapäevaelust. Lasteaia arengukava ja õppekava koostamisel on arvestatud, et lapsed õpivad kokkulepitud väärtusi järgides kui ka neid ise avastades. Kogu õppe- ja kasvatustegevus toetub lasteaia väärtustele. Lasteaia rühmas arendatakse väärtusi tegevuste kaudu, mida toetab õpikeskkond, õpetaja suhted lastega, kolleegidega ja koostöö lastevanematega. Lapse

eeskujuks on täiskasvanu, kelle käitumisnorme laps üle võtab. Täiskasvanud jälgivad oma käitumist, reageeringuid, suhtumist teistesse inimestesse, ümbritsevasse loodusesse ja ühiskonnas toimuvale. Laps tajub ka mitteverbaalset suhtlemist ja saab aru täiskasvanu intonatsioonist, liigutustest, tema tegelikest hoiakutest, kuigi sõnades võib täiskasvanu hoopis teisiti väljenduda. Samas lapsele on väga tähtis jälgida, kuidas käituvad ja mõtlevad teised lapsed. Suhtlemine eakaaslastega aitab kujuneda sotsiaalsetel oskustel. Lasteaia tegevustes on oluline, et õpetajate ja lastevanemate väärtused oleksid sarnaselt kokku lepitud ja toimuks koostöö. Väärtuskasvatuse eesmärgiks on isiksused, kes pole mitte ainult väärtustest teadlikud, vaid kelle jaoks on harjumuspärane nende järgi ka elada. Väga oluline osa väärtuste suunamisel ja mõjutamisel on esivanemate kombeid ja tavasid, mänge, muinasjutte, muistendeid, vanasõnu, mõistatusi lastele edasi andes. Aastast aastasse korrates kinnistuvad olulised ja elulised väärtused. Kui toidame lapsi eetiliste elamustega, kasvavad neist tublid- töökad, hoolivad ja head- inimesed.

3.3. Robootika õppe- ja kasvatustegevuses

Alates aastast 2017 on lasteaias kasutusel innovatiivsed vahendid – põrandarobotid Bee-Bot, mis olid soetatud HITSA programmi toel. Lisandunud on (9.07.2024) Bee-Bot robotite kõrvale Blue-Bot 6 robotit + laadimisalus.

Õppe- ja kasvatustegevuse eesmärgiks on, et laps:

- 1) tunneb rõõmu loovast eneseväljendusest, robotitega tegutsemisest;
- 2) oskab teha koostööd kaaslastega ja arvestab nendega;
- 3) muutub füüsilistes tegevustes oskuslikumaks ja kiiremaks (peenmootorika);
- 4) kasutab loogilist ja loovat mõtlemist;
- 5) loob lihtsaid, elu jälgendavaid mudeleid ning süsteeme;
- 6) kasutab arendavaid klotse ohutult ning sihipäraselt;
- 7) oskab algtasemel programmeerida;
- 8) tutvub läbi mängu lihtsate programmeerimisvõtetega;
- 9) saab aru põhjus-tagajärg seostest, oskab oma tegevust kavandada, saab aru lihtsatest mehhaanika põhimõtetest;
- 10) oskab nimetada digi- ja robootikavahendeid;
- 11) kasutab digivahendeid koos õpetajaga (fotoaparaat, interaktiivne tahvel, nutitelefon, arvuti, tahvelarvuti, robootikavahendid);
- 12) teab, et tehiskeskkond on ehitised, kodutehnika, jäätmed, transpordivahendid (jalakäija ohutu liiklemine), turvavarustus, virtuaalkeskkond (lapsed loovad koos õpetajaga digitaalset sisu, väljendavad end loominguliselt kasutades IKT võimalusi).

Õppe- ja kasvatustegevuse põhimõtted õppe- ja kasvatustegevuse kavandamisel ja korraldamisel:

- 1) robootika on lõimitud teiste õppe- ja kasvatustegevuse valdkondadega;
- 2) lapsed tutvuvad lihtsate programmeerimisvõimaluste ja –keskkondadega mänguliste vahendite abil;

- 3) digivahendite kasutamine arendab tähelepanu, püsivust, koostöö oskusi ja toetab lapse üldist arengut. Õppetegevuse läbiviimisel on võimalus kasutada tahvelarvuteid, sülearvuteid, projektorit interaktiivset tahvlit jms. Laps teab mis on robot, andur ja mootor;
- 4) õpitakse erinevaid liikumismehhanisme ja tutvustatakse lihtsa graafilise programmeerimiskeskonnaga.

Õppe- ja kasvatustegevuse kavandamisel ja korraldamisel robotiliste seadmetega:

- 1) antakse lapsele võimalus saada elamusi, tunda rõõmu ning väljendada oma maailmanägemust;
- 2) julgustatakse last kasutama ja katsetama tema enda pakutud lahendusi töö mitmekesistamiseks ning ergutatakse lapse kujutlus- ja algatusvõimet;
- 3) individuaalse töö läbiviimiseks: logopeedilist abi vajavate lastega, sobitusrühmas erivajadustega laste ja andekate laste lisaõppetegevuses;
- 4) mitmekesistatakse nii grupi kui individuaalset tööd;
- 5) lähtutakse lapse vanusest ja võimekusest;
- 6) valitakse valdkonna temaatika lapse igapäevaelust ja teda ümbritsevast keskkonnast;
- 7) suunatakse last ümbritsevat virtuaalmaailma ja digivahendeid märkama, uurima ning kogema mängu ja igapäevatoimingute kaudu;
- 8) loimitakse erinevaid tegevusi (võrdlemist, modelleerimist, mõõtmist, arvutamist, vestlemist, ettelugemist, kehalist liikumist, kunstilist ja muusikalist tegevust) digi- ja robotika vahenditega, LEGO Education õppemängudega;
- 9) suunatakse last materjale ja vahendeid loovalt kasutama, hoolivalt ja heaperemehelikult käituma;
- 10) suunatakse last mõtlema (mis IKT vahendeid ja mille jaoks kasutatakse, mida need võimaldavad teha);
- 11) harjutatakse probleemilahendamise oskusi;
- 12) arendatakse lapses meeskonnaga arvestamist (töötamine toimub 2-3 lapselise meeskonnas);
- 13) arendatakse lapses loovast, ruumilist ja tehnilist mõtlemist, ning õpitakse oma tegevust läbi mõtlema ja plaanima.

Õppe- ja kasvatustegevuse tulemusel

6-7-aastane laps:

- 1) oskab arvestada kaaslastega ning koostöös eakaaslastega lahendada etteantud probleemülesandeid ja tegutseda meeskonnas;
- 2) oskab algtasemel programmeerida;
- 3) kasutab loogilist ja loovat mõtlemist, probleemi lahendamisoskusi;
- 4) on teadlik erinevatest ohtudest arvuti kasutamisel;
- 5) oskab luua lihtsaid liikumisradu ja näha ette roboti käitumist;
- 6) oskab ennast arusaadavalt väljendada- rääkida erinevaid lugusid etteantud vahendite abil, jagada oma kogemusi ja avastusi teistega;
- 7) tunneb rõõmu loovast eneseväljendusest;
- 8) oskab korrastada töökohta ja sorteerida töövahendeid;
- 9) on osavam peenmootorika oskustes;

- 10) kasutab asjakohaseid digivahendeid (planeerib oma tegevust, oskab ette mõelda, oskab teha otsuseid erinevaid ülesandeid lahendades),
- 11) loob lihtsaid mudeleid ja süsteeme;
- 12) oskab kasutada robotikaalaseid vahendeid õpetaja juhendamisel;
- 13) avastab maailma läbi teaduse, tehnoloogia ja uurimustööde;
- 14) oskab mängida interaktiivsel tahvlil erinevaid õppemänge.

Robotika lõimimine teiste õppe- ja kasvatustegevuse valdkondadega:

Keel ja kõne:

- 1) laps väljendab ennast arusaadavalt, oskab edasi anda oma mõtteid ja kavatsusi;
- 2) areneb lugemis- ja kirjutamisoskus, jutustamise- ja kirjeldusoskus;
- 3) laps omandab uut sõnavara.

Matemaatika:

- 1) robotikaga tegelemine toetab mõistete: hulgad, loendamine ja arvud, arvutamine, suurused ja mõõtmine, sorteerimine, geomeetrilised kujundid õppimist;
- 2) areneb orienteerumise oskus ruumis, määratletud alal;
- 3) areneb loogiliste seoste leidmise, analüüsimise ja seletamise oskus, robotika valdkond tagab matemaatiliste pädevuste praktilise rakendamise ja igapäevaeluga seostamise võimalused.

Mina ja keskkond:

- 1) ümbritseva elukeskkonnaga tutvumine-tehiskeskkond, looduskeskkond jm;
- 2) laps oskab valmistada erinevaid ehitisi, neid kirjeldada, võrrelda jm;
- 3) erinevate mõisete õppimine (loodusnähtused, loomad, linnud, taimed jm).

Kunst, Muusika:

- 1) robotika toetab loovust, ilumeelt;
- 2) laps oskab märgata ja tajuda rütmide vaheldumist, liikumiskiiruse vaheldumist.

Liikumine:

- 1) areneb tähelepanu ja täpsus, tasakaal, tugevnevad peenmootorika oskused.

Üldoskused:

- 2) lapsel arenevad koostöö- ja probleemilahendamise oskused;
- 3) paraneb mälu ja keskendumisvõime;
- 4) robotika toetab lapse mõtlemist, reeglitest arusaamist;
- 5) robotika aitab õpitut paremini omandada ning kinnistada.

Õppe- ja kasvatustegevuse läbiviimiseks on abiks alljärgnevad lingid:

ProgeTiigri kogumik <http://www.progetiiger.ee>

<http://www.robotika.ee>

<http://www.koolielu.ee> õppevara

<http://www.digialgus.hitsa.ee>

4. LASTEASUTUSE ÕPPE- JA KASVATUSTÖÖ KORRALDUS

4.1. Lasteaia õppeaasta

Lasteaed korraldab õppe- ja kasvatustegevust õppeaastate kaupa. Õppeaasta algab 01. septembril ja lõpeb 31. augustil, suveperioodil 01. juunist kuni 31. augustini toimub õpitu kinnistamine, süvendamine ja kordamine ning põhirõhk on mängulistel õuetegevustel.

4.2. Lasteaia aasta tegevuskava

Lasteaia õppeaastal on üldeesmärgid, millest lähtuvalt koostatakse tegevuskava.

Tegevuskava koostamisel lähtutakse lasteaia arengukavast, õppekavast ja lasteaia sisehindamise tulemustest.

Lasteaia tegevuskava arutatakse läbi ja kooskõlastatakse pedagoogilises nõukogus.

Tegevuskava tutvustatakse lastevanematele koosolekul.

Tegevuskava kinnitab direktor ning seejärel lisatakse see lasteasutuse õppekava juurde või eraldi kausta.

Tegevuskavas määratakse kindlaks:

- aasta üldeesmärgid;
- rühmade nädalate teemad;
- ühisürituste kava;
- kuuplaan (traditsioonilised üritused; näitused, teatrid; koostöö lastevanematega; tegevustele määratakse üks või mitu vastutajat.

Lastele ürituste (kaugemad õppekäigud, ekskursioonid jne.) organiseerimisel lähtutakse käsitlusele tulevatest teemadest, laste vanusest ja lastevanemate soovidest ning lasteaia traditsioonilistest üritustest, milleks on

- Tarkusepäev
- Mihklipäev
- Isadepäev
- Mardipäev
- Jõulud
- Sõbrapäev
- Eesti Vabariigi aastapäev
- Emakeelepäev
- Naljapäev
- Emadepäev
- Lõpupidu
- Lastekaitsepäev

Töö ja eesmärkide täitmise põhjalik analüüsimine ja hinnangu andmine toimub õppeaasta lõpul pedagoogilises nõukogus. Analüüsist tulenevalt tehakse ettepanekud järgmise õppeaasta tegevussuundade ja eesmärkide osas.

4.3. Rühmade õppe- ja kasvatustegevuse kavandamine

Õppe- ja kasvatustegevus tugineb rühma päevakavale, mis määrab vastavalt laste eale päeva rütmi, kus vahelduvad igapäevatoimingud, laste mäng, vabategevused ja pedagoogi kavandatud õppe-ja kasvatustegevused.

Õppe- ja kasvatustegevuse kavandamisel arvestab pedagoog lapse arengutaset, vanust, lapse huve, kodust keelt.

Rühma õppe- ja kasvatustegevuse kavandamisel esitatakse kavandatava perioodi eesmärgid, temaatika, õppesisu, ja –tegevused. Rühma õppe- ja kasvatustegevuse kavandamine on paindlik ja võimaldab pedagoogil vajadusel teha muudatusi.

Õppe- ja kasvatustegevus viiakse läbi esteetiliselt ja turvalises ning üksi- ja ühistegevusi võimaldavas keskkonnas. Õppe- ja kasvatustegevus seotakse kodukoha inimeste, looduse ja asutustega. Õpitavaga tutvutakse loomulikus keskkonnas.

Tegevuskoha valikul arvestatakse üldisi ja ka valdkondade õppe- ja kasvatustegevuse eesmärgi, eri valdkondade lõimimist, tegevusteks vajalikke vahendeid, pedagoogide ja personali kaasamist.

Rühmade päevakava

Päevakava koostamisel peetakse silmas laste arenguvajadusi, laste vanuserühma, laste huvisid. Lapsed peavad viibima sõltuvalt ilmastikust 1-2 korda päevas õues.

Rühmade päevakavasid korrigeeritakse (koostatakse) õppeaasta alguseks vastavalt rühma laste vanusele tervishoiutöötaja ja pedagoogide poolt.

Päevakavad kinnitab lasteaia direktor käskkirjaga õppeaasta algul.

Seoses rühmade ühinemisega suveperioodiks tohib nimetatud ajavahemikuks tervishoiutöötaja nõusolekul ja lasteaia direktori kinnitamisega muuta päevakavasid.

Rühma tegevuskava

Iga rühma meeskond koostab õppeaasta alguses rühma tegevuskava, võttes aluseks eelneva õppeaasta aruande, lasteaia õppekava, jooksva õppeaasta eesmärgid, rühma laste ealised iseärasused ja huvid.

Rühma tegevuskava sisaldab:

- rühma õppe- ja kasvatustöö eesmärgid ja põhimõtteid;
- rühma päevakava;
- õppe- ja kasvatustegevuse teemasid ja sisu nädalate kaupa (mina ja keskkond, keel ja kõne, matemaatika, kunst);
- koostööd lastevanematega rühmas.

Rühma aasta tegevuskavad koostatakse arvutil ja kontaktseinfosüsteemi ELIIS.

Rühma õppe- ja kasvatustegevused viiakse läbi turvalises ja esteetiliselt keskkonnas ning individuaalseid ja ühistegevusi võimaldavas keskkonnas. Tegevused seotakse eelkõige kodukoha, inimese, looduse ja asutustega, õpitavaga tutvutakse loomulikus keskkonnas. Õppe- ja kasvatustegevuses käsitletakse erinevaid teadmisi ja tegevusi, lähtudes järgmistest valdkondadest:

- 1) mina ja keskkond
- 2) keel ja kõne
- 3) matemaatika

- 4) kunst
- 5) muusika
- 6) liikumine

Nädala tegevuskavas planeeritakse õppe – ja kasvatustegevusi alljärgnevalt

Õppe – ja kasvatustegevused valdkonniti	1,5-3-aastased	3-5-aastased	5-7-aastased
Mina ja keskkond	1 – 2	1 – 2	2 – 3
Keel ja kõne	2 – 3	3 – 4	3 – 4
Matemaatika	1 – 2	1 – 2	1 – 2
Kunst – voolimine, joonistamine, kleepimine, meisterdamine	1 – 2	2 – 3	3 – 4
Muusika	2 – 3	2 – 3	2 – 3
Liikumine	2 – 3	2 – 3	2 – 3
Tegevuskordade arv nädalas	9 – 10	13 – 15	18 – 20
Tegevuskordade arv päevas	1 – 2	2 – 3	3 – 4

Õppe- ja kasvatustegevuste ajaline kestus:

1,5-3-aastased 10 – 15 minutit;

3-6-aastased 15 – 25 minutit;

6-7-aastased 35 minutit.

Kõiki valdkondi ühendab valdkonna *mina ja keskkond* nädalateematika. *Nädalateemade* valikul toetatakse lähiümbrusele, looduslikule aastarütmile, rahvakalendri tähtpäevadele, ühiskondliku elu nähtustele, laste huvile vms. Oluline on, et laps saaks üht teemat kogeda erinevate meeltega ning saab kasutada ühes või teises valdkonnas õpitut ka teistes tegevustes ja olukordades. Nii käsitletakse lapse elu ja ümbritseva keskkonna teemasid loogilises järjekorras ning üks tegevus tuleneb teisest ja kutsub esile järgmise.

Liikumistegevusi viib vanusegrupiti läbi liikumisõpetaja, muusikategevusi muusikaõpetaja, eesti keele kui teise keele tegevusi eesti keele õpetaja, teisi õppe- ja kasvatustegevusi viib läbi rühmaõpetaja. Muusika- ja liikumistegevused toimuvad kindla, kinnitatud ajakava järgi.

Liikumisõpetaja ja muusikaõpetaja viivad üks kord nädalas läbi rütmikategevusi (3-7-aastastele lastele). Liikumistegevust viib liikumisõpetaja vähemalt üks kord nädalas läbi õues.

Rühma tegevuskava kooskõlastamine

Rühma tegevuskava tutvustatakse ja kooskõlastatakse lastevanematega sügisesel lastevanemate koosolekul. Õppeaasta keskel ja kevadel antakse tegevuskava täitmisest lastevanematele tagasisidet. Rühma tegevuskava kooskõlastatakse direktoriga (kokkulepitud ajaks).

Rühma tegevuskava hinnang

Rühma tegevuskava ja eesmärkide täitmise põhjalik analüüsimine ja hinnangu andmine toimub rühma meeskonnas õppeaasta lõpul ning esitatakse ettenähtud kirjalikus vormis direktorile allkirjastamiseks.

Rühma nädalaplaan

Igapäevane töö planeeritakse nädalaplaanis, mille koostamisel osaleb rühma meeskond. Nädalaplaanis planeeritakse teema, õppe-kasvatustegevuse eesmärgid. Nädala eesmärkide täitmise taset analüüsitakse rühma meeskonna poolt iga nädala lõpul.

Rühma õppe- ja kasvatustegevuse kavandamine on paindlik ja võimaldab pedagoogil teha vajadusel muudatusi.

Rühma õppe-kasvatustöö päevik

Planeeritud tegevuste toimumise kohta peetakse igapäevaselt arvestust päevikus. Õppe- ja kasvatustegevuse päevik on ametlik dokument, mille täitmine on kohustuslik ja korrektne. Alates 2018 aastast on päevikud üle viidud elektroonilisse infosüsteemi ELIIS, mis pakub lasteaedadele innovaatilisi ning digitaalseid lahendusi õppetöö mugavamaks korraldamiseks. ELIIS sisaldab õpetajasõbralikku päevikut, mugavat laste info haldamist, põhjalikku suhtlusmoodulit, detailset statistikat, aruannete koostamist ning palju muid funktsioone, mis on kasulikud nii lasteaiaõpetajatele, lasteaiadirektorile, omavalitsuste töötajatele kui ka lapsevanematele. Lasteasutuse direktor kindlustab infosüsteemi süstemaatilise täitmise ja hoidmise.

Rühmas kasutatav õppekirjandus

Õppekirjanduse ja õppematerjalid valivad õpetajad vastavalt laste arengutasemele ja eale. Nemad järgivad ka rühma tegevuskava ja temaatilist aastakava (töövihikud, õpikud, lastekirjandus, muinasjutud jm.).

Valitud õppekirjandus toetab planeeritud õppetegevuste läbiviimist.

4.4. Lasteaia töö suveperioodil

Suveperioodil on töötajatel puhkused, samuti väheneb lasteaias käivate laste arv. Õpetajate puhkuse ajal vajadusel ühendatakse rühmad, arvestades laste vanust ja arvu. Suveperioodil muutub rühmade töörežiim, pikeneb laste viibimise aeg väljas, värskes õhus. Vastuvõtt hommikul, võimlemine, kehakultuurialane tegevus toimub väljas (olenevalt ilmast). Õppe-kasvatusliku tegevuse korraldamine ja kavandamine suveajal viiakse läbi suveajaks koostatud tegevuskava järgi, kus erilist rõhku pannakse õpitu kordamisele ning mängutegevusele väljaspool lasteaia ruume. Suveperioodil ei toimu lasteaias muusikaõpetaja läbiviidavat muusikalist tegevust, laule ja muusikat kasutatakse lõimitud tegevustes rühmaõpetaja poolt.

4.5. Liitrühma töö korraldamise alused

Liitrühmas võivad olla lapsed vanuses 2-7 eluaastat.

Liitrühmade mikrokliima on lapse arengut igati soodustav, lapsel on iga päev võimalus suhelda erinevas vanuses lastega ning suhtlemistasandite mitmekesisus mõjub igati soodsalt laste sotsiaalsele arengule.

Liitrühmas on mõistetav, et abistamist vajavad enam nooremad lapsed, nii õpivad vanemad lapsed kannatlikkust, arusaamist. Samal ajal pole ka õpetaja üksi, abistajaid leidub suurte seas alati.

Planeerimine ja tegevuste läbiviimine liitrühmas on paindlik. Tuleb püüda kinni pidada sellest, et iga alarühmaga saaks nädala jooksul läbitud ettenähtud tegevuste liigid ning lapsed omandaksid eakohaseid oskusi ja teadmisi.

Teadmisi ja kogemusi antakse ja eesmäärke täidetakse kolmel erineval meetodil:

- Kogu rühm tegeleb ühte liiki tegevusega, kuid igal vanusel on sisult ja raskusastmelt erinev ülesanne.
- Tegevus toimub üheaegselt, kuid nooremal ja vanemal alarühmal on see erinev.
- Tegevus toimub ainult ühe alarühmaga (teine alarühm mängib iseseisvalt või õpetajaabi juhendab neid).

Õppetegevuste algus võib olla kõikidele lastele üheaegne või järkjärguline. Tegevused, mis algavad üheaegselt, lõpevad harilikult noorematele lastele varem. Õpetamisvõtete valik sõltub ülesandest ja käsitletavast teemast.

Liitrühma töökeeleks on eesti keel.

4.6. Sobitusrühma töö korraldamise alused

Sobitusrühmas luuakse erivajadustega lastele tingimused kasvamiseks koos teiste lastega. Sobitusrühmas on laste suurim lubatud arv väiksem kui teistes lasteasutuse rühmades, arvestades, et üks erivajadusega laps täidab kolm kohta. Sobitusrühma õpetajate kvalifikatsiooninõuded on kõrgharidus, eripedagoogilised kompetentsid ja pedagoogilised kompetentsid.

Erivajadusega lapsed võtavad osa rühma ja lasteasutuse ühistest ettevõtmistest vastavalt oma tasemele. Lapsed õpivad ja mängivad teiste lastega koos, kuid nendele võib rakendada individuaalset õpet väljaspool oma rühma ruumi kokkuleppel vanemaga. Lapsed omandavad teadmisi vastavalt oma arengutasemele ja arengukiirusele.

Selleks, et tagada erivajadusega lastele hea arengukeskkond, töötab lasteaias lapse arengu toetamise meeskond, mis koordineerib erivajadustega laste probleemide lahendamist ja toetamist. Meeskonda kuuluvad rühmaõpetajad, logopeed, direktor, muusikaõpetaja ning lapsevanem(ad). Vajadusel ja lapsevanema nõusolekul koostatakse erivajadusega lapsele individuaalne arenduskava.

5. LASTEAIA ÕPPE- JA KASVATUSTEGEVUSE SISU

Õppe- ja kasvatustegevuste sisu on suunatud laste üldoskuste ja valdkondade oskuste arengu toetamisele.

5.1. Üldoskused

Üldoskused on lapse arengut iseloomustavad suutlikkused. Lapse areng võib individuaalselt suuresti varieeruda. Üldoskuste kujunemist toetavad kõik õppe- ja kasvatustegevuste erinevate valdkondade sisusid integreerides.

Õppekavas eristatakse nelja üldoskuste rühma:

- 1) mänguoskused;
- 2) tunnetus- ja õpioskused;
- 3) sotsiaalsed oskused;
- 4) enesekohased oskused.

Üldoskuste kasutusviisid on järgmised:

- aitavad seada eesmäärke;
- on õppe- ja kasvatustegevuste valikualuseks;
- aitavad hinnata õpisisu eakohasust;
- toetavad lapsevõimete mitmekülgset arendamist;
- on lapse arengu hindamise abivahend.

5.1.1. Mänguoskused

Mäng on eelkoolieas lapse põhitegevus. Mängu ja mängu elemente kasutatakse kõikides tegevustes. Mängu käigus omandab ja kinnistab laps uut teavet, uusi oskusi, peegeldab tundeid ja soove, õpib suhtlema, omandab kogemusi ja käitumisreegleid. Mänguoskus on kõigi üldoskuste ning õppe- ja kasvatustegevuse eri valdkondade oskuste ja teadmiste arengu alus. Laps saab mängu kaudu positiivse õppimise kogemuse.

Õppe- ja kasvatusprotsessi planeerimisel ja läbiviimisel kasutatakse erinevaid mänguliike: õppemängud, liikumismängud, rolli- ja loovmängud, laulumängud, lauamängud, ehitusmängud, liiva- ja veemängud jne.

Mängu juhendamise ülesanded on: laiendada mängu temaatikat, rikastada ja süvendada mängu sisu, arendada lastevahelisi suhteid; innustada iseseisvalt mängima, hoolitseda mänguvõimaluste eest; näidata uute mänguvahendite ja materjalide kasutamise võimalusi; tagada reeglipäraselt piisavalt mänguaega.

Lapse arengu eeldatavad tulemused õppekava läbimisel

2-3-aastane laps:

- 1) suudab mängida mõnda aega koos teiste lastega, järgida lihtsamaid reegleid
- 2) oskab jäljendada varasemaid kogemusi, mälu pilte nii konstruktiivses (ülesehitav mäng) kui rollimängus
- 3) suudab loovutada ja vahetada mänguasju
- 4) suudab keskenduda mängule

3-4-aastane laps:

- 1) suudab konstrueerida ja osaleda koos teiste lastega rolli-, võistlusmängudes ja loovtegevustes
- 2) oskab oma mängu planeerida ja organiseerida
- 3) teab reegleid autoriteedi juhitud mängudes ja tegevustes
- 4) tunneb huvi lauamängude vastu
- 5) oskab kasutada mängudes loovalt oma kogemusi, teadmisi, muljeid ümbritsevast maailmast

4-5-aastane laps:

- 1) oskab algatada erinevaid mängu ja arendada mängu sisu
- 2) oskab konstrueerida, katsetada, eksperimenteerida, uurida erinevaid võimalusi, kasutades kujutlusi, sümboleid, reaalseid esemeid ja objekte
- 3) oskab tegutseda koos eakaaslastega erinevates mänguliikides, loovtegevustes
- 4) oskab mängida soole vastavaid mängu
- 5) oskab kinni pidada mängureeglitest, oskab selgitada reegleid

5-6-aastane laps:

- 1) oskab tegutseda kõikides mänguliikides
- 2) suudab nautida võistlusmänge ja võitmist
- 3) suudab algatada mängu, mängida grupis, teha koostööd
- 4) oskab järgida mängus reegleid, nende täitmist teiste poole; oskab selgitada reegleid
- 5) oskab kasutada mängudes loovalt erinevaid vahendeid

6-7-aastane laps:

- 1) oskab rakendada mängudes loovalt oma kogemusi, teadmisi ja muljeid ümbritsevast maailmast
- 2) suudab keskenduda mängule, täita mängudes erinevaid rolle
- 3) oskab järgida mängureegleid ja oskab neid selgitada teistele
- 4) suudab mängu käigus probleeme lahendada, kokkuleppeid sõlmida
- 5) tunneb rõõmu mängust, suudab taluda kaotust võistlusmängus
- 6) oskab algatada mängu ja arendada mängu sisu

5.1.2. Tunnetus- ja õpioskused

Tunnetusoskused on oskused tahtlikult juhtida oma tunnetusprotsesse – taju, tähelepanu, mälu, mõtlemist, emotsioone ja motivatsiooni.

Õpioskuste all mõistetakse lapse suutlikkust hankida teavet, omandada teadmisi ja oskusi ning uurida ja katsetada. Õpioskused kujunevad tunnetusoskuste arengu alusel. Õppimisele aitavad kaasa lapse enda aktiivsus, tegusus, elamuslikkus ja mäng. Õppimine põhineb lapse vahetul kogemusel.

Lapse arengu eeldatavad tulemused õppekava läbimisel

2-3-aastane laps:

- 1) suudab organiseerida tegevusi täiskasvanu abiga
- 2) omandab uusi seoseid, mõisteid ja teadmisi korduva tegutsemise kaudu
- 3) oskab vastata lihtsamatele küsimustele “miks?”, “kuidas?”
- 4) oskab klassifitseerida asju ühe või mitme tajutava omaduse järgi
- 5) on kujunenud mõtlemis- ja väljendusoskus
- 6) oskab osaleda dialoogis, teeb lihtsamaid üldistusi nähtavate objektide ja tunnuste alusel
- 7) saab aru arvu, aja, värvuste, suuruste mõistetest
- 8) suudab eristada realistlikke ja fantastilisi sündmusi kirjanduspalade kaudu

3-4-aastane laps:

- 1) oskab rühmitada ja liigitada lihtsamate üldmõistete või mitme tunnuse alusel
- 2) suudab keskenduda, areneb tahteline tähelepanu
- 3) oskab omandada teadmisi praktiliste situatsioonide, kogemuste, kujutluste ja kõne kaudu
- 4) oskab orienteeruda aja-, ruumi-, suuruse, värvi-, vormi mõistetes
- 5) oskab väljendada kõnes vabalt, algatab ja lõpetab vestlust, püsib teema juures
- 6) saab aru lihtsamatest piltlikest võrdlustest, mõistatustest, seostest

4-5-aastane laps:

- 1) oskab vaadelda, märgata detaile, olulisi tunnuseid ja seoseid
- 2) saab aru numbritest, tähtedest kui sümbolitest
- 3) oskab omandada teadmisi kogemuste ja kõne kaudu, tegutseda aktiivselt ning lahendada probleem
- 4) oskab kõnes väljendada liht- ja liitlausetega
- 5) suudab reguleerida oma tegevusi sisekõne abil
- 6) suudab keskenduda püsivalt tegevusele – 20 minutit
- 7) on arenenud mälu (kordamine, rühmitamine, järjestamine, võrdlemine, kõne, luuletused, laulud, mõistatused, jne)
- 8) oskab fantaseerida ja jutustada olukordadest, mis toimusid minevikus või leiavad aset tulevikus
- 9) suudab olla tähelepanelik, püsiv; suudab suhtuda positiivselt töösse, õppimisse

5-6-aastane laps:

- 1) suudab keskenduda tegevusele 20 – 30 minutit
- 2) suudab planeerida oma igapäevaseid tegevusi, seab eesmärgid, üritab alustatud tegevuse lõpetada suudab osaleda aktiivselt praktilistes, käelistes ja loovtegevustes
- 3) saab aru asjadevahelistest suhetest, omadustest, ajalisest-ruumilisest järjestusest
- 4) oskab kasutada suhtlemisel sidusat kõnet, arutlevat dialoogi
- 5) tunneb numbreid, tähti kui sümboleid; suudab kirjutada ja teha lihtsamaid matemaatilisi tehteid
- 6) suudab orienteeruda oma teadmistes, märgata detaile ja seoseid

6-7-aastane laps:

- 1) saab aru lihtsamatest seostest (hulk, põhjus, tagajärg), suudab tajuda esemeid, sündmusi, nähtusi tervikuna
- 2) oskab tegutseda sihipäraselt, keskenduda ühele tegevusele kuni 30 minutit
- 3) oskab planeerida ja korraldada oma igapäevategevusi, viia alustatu lõpuni
- 4) oskab tegutseda täiskasvanu juhiste järgi; saab kuuldust aru
- 5) suudab õppida, uurida, esitada küsimusi, avastada ja katsetada

5.1.3. Sotsiaalsed oskused

Sotsiaalsete oskuste all mõistetakse lapse oskusi teistega suhelda, tajuda nii iseennast kui ka partnereid, võtta omaks ühiskonnas üldtunnustatud tavasid ning lähtuda eetilistest tõekspidamistest. Peamine osa laste sotsiaalsest arengust toimub *suheldes oluliste täiskasvanute ja eakaaslastega*. Need suhted omakorda aga asetsevad laiemas sotsiaalses kontekstis, kultuuris ja ühiskondlikes organisatsioonides. Lasteaed on kodu kõrval teine väga oluline lapse sotsiaalse arengu kujundajana. Lasteaia psühho-sotsiaalne keskkond, mida õpetajad loovad, moodustab raamistiku sellele, kuidas lapsed hakkavad käituma üksteise suhtes ning kuidas areneb lapse arusaamine sellest, mis on lubatud, mis mitte. Kui laps mängib eakaaslastega, siis toimub suhtlemine võrdsega ning laps saab kogemuse, mida tal kuskilt mujalt võimalust saada ei ole. Lapse võime luua positiivseid suhteid kaaslastega on väga oluline sotsiaalse arengu komponent.

Lapse arengu eeldatavad tulemused õppekava läbimisel

2-3-aastane laps:

- 1) suudab luua sõprussuhted ja saab hakkama ühistegevustes kaaslastega
- 2) saab hakkama mänguasjade jagamisega
- 3) suudab täita viisakusreegleid oskab aidata ja lohutada, väljendada oma emotsioone
- 4) teab oma nime oskab näidata vanust sõrmedel

3-4-aastane laps:

- 1) saab aru ja suudab järgida igapäevases suhtlemises lihtsamaid seltskondliku käitumise reegleid, järgib rühma reegleid
- 2) oskab väärtustada oma saavutusi, tahab olla iseseisev
- 3) oskab kaaslast abistada, lohutada; mõistab teiste inimeste tundeid
- 4) suudab osaleda ühistegevustes, oskab teha kokkuleppeid

4-5-aastane laps:

- 1) oskab nautida gruppi kuulumist ja eakaaslaste seltsi, teeb koostööd, jagab, vahetab
- 2) on tundlik teiste hinnangute suhtes, vajab positiivset tagasisidet (enesehinnang)
- 3) oskab avalikus kohas sobivalt käituda, teab, mida tohib, mida mitte
- 4) oskab algatada suhtlemist, kuulata teisi
- 5) mõistab teiste inimeste tundeid, mõtteid
- 6) saab aru reeglite olemusest ja nende täitmisest
- 7) oskab väljendada oma emotsioone, rääkida nendest

5-6-aastane laps:

- 1) oskab sõlmida sõprussuhteid
- 2) suudab oma emotsioone ja käitumist kontrollida
- 3) suudab tegutseda iseseisvalt, vastutada oma tegevuse eest; abistada teisi, oskab ise abi paluda
- 4) teab grupi reegleid, arvestab grupi vajadustega

6-7-aastane laps:

- 1) tunneb huvi teiste vastu ja saab hakkama suhtlemisega
- 2) saab aru hea ja halva käitumise vahel
- 3) suudab järgida reegleid, kokkuleppeid, üldtunnustatud käitumisnorme
- 4) saab aru oma- võõras- ühine tähendusest
- 5) suudab mõista teiste inimeste tundeid ja arvestada neid oma käitumises
- 6) oskab teha koostööd, oskab luua sõprussuhteid
- 7) oskab selgitada oma seisukohti
- 8) mõistab, et inimesed võivad olla erinevad; suudab hoolida teistest, osutada vajadusel abi

5.1.4. Enesekohased oskused

Enesekohaste oskuste all mõistetakse lapse suutlikkust eristada ja teadvustada oma oskusi, võimeid ja emotsioone, juhtida oma käitumist (lapse mina-pildi tekkimine, enesehinnang, eneseanalüüsi oskus).

Enesekohaseid oskuseid omandatakse järk-järgult, seetõttu on see lapsele ning teda suunavale täiskasvanule aeganõudev, kuid samas järjepidev õpetamise, õppimise ja harjutamise protsess.

Oluline on sisendada lapsele järjekindlalt usku oma võimetusse ja ülesannetega toimetulekusse, *toetada tema eneseteadvuse arengut.*

Eneseteenindamine eelkoolieas seostub elementaarsete hügieeni-, riietumis-, söömis- ja korraharjumuste kujundamise ja kinnistamisega kodus kui lasteaias.

Lapse arengu eeldatavad tulemused õppekava läbimisel

2-3-aastane laps:

- 1) oskab rääkida endast „mina” vormis
- 2) saab hakkama eneseteenindamisega, on kujunenud tualetiharjumused
- 3) on omandanud sõnavara, mis võimaldab end väljendada
- 4) suudab teha iseseisvalt valikuid
- 5) on kujunenud eneseteadvus ja enesetunnetus
- 6) saab hakkama igapäevaelu tegevustega

3-4-aastane laps:

- 1) teab oma nime (ees- ja perekonnanimi), vanust, sugu, märkab soolisi erinevusi
- 2) oskab olla edukas, huvitub võistlusmängudest
- 3) oskab äljendada lihtsamaid emotsioone, seisukohti, soove, tahtmisi
- 4) suudab hakkama saada eneseteenindamisega (sööb, joob, peseb käsi, riietub, kasutab tualetti, paneb jalatsid õigesti jalga)
- 5) mõistab valetamist kui taunitavast käitumisest

4-5-aastane laps:

- 1) suudab keskenduda, koondada tähelepanu tööle, tegevusele, mängule, need lõpetada
- 2) suudab iseseisvalt teha valikuid, otsustusi
- 3) saab hakkama oma suutlikkusega (ma saan hakkama)
- 4) teab oma aadressi, pereliikmete nimesid
- 5) oskab kasutada õigesti söögiriistu, töövahendeid (pliiats, käärid, pintsel,jms)
- 6) tuleb toime eneseteenindamisega: riietumine, jalanõude õigesti jalgapanemine, tualeti kasutamine jms

5-6-aastane laps:

- 1) oskab kasutada oma teadmisi igapäevaelulistest situatsioonides ja olukordades
- 2) oskab püstitada endale eesmärgid ja üritab neid ellu viia
- 3) oskab erinevates olukordades sobivalt käituda
- 4) teeb koostööd teiste lastega, peab kinni lubadustest

6-7-aastane laps:

- 1) oskab erinevates olukordades sobivalt käituda, vastutada oma käitumise eest, muuta oma käitumist vastavalt tagasisidele
- 2) teab, mis on tervisele kasulik või kahjulik ning kuidas ohutult käituda
- 3) saab hakkama eneseteenindusega ja tal on kujunenud esmased tööharjumused
- 4) suudab oma emotsioone kirjeldada ning sobival viisil väljendada
- 5) oskab kirjeldada enda häid omadusi ja oskusi
- 6) oskab algatada iseseisvalt mängu ja tegevusi, kasutades erinevaid vahendeid ning koristada tegevuse lõppedes enda järelt

5.2. Valdcondade kokkuvõtlikud suunitlused

Õppe- ja kasvatustegevuse seob tervikuks lapse elust ja ümbritsevast keskkonnast tulenev temaatika. Valdcondade kaupa esitatud õppesisu ja -tegevuste lõimimisel lähtutakse üldõpetuslikust põhimõttest. Õppe- ja kasvatustegevuse kavandamisel ja korraldamisel lõimitakse järgmisi tegevusi: kuulamine, kõnelemine, lugemine ja kirjutamine, vaatlemine, uurimine, võrdlemine, arvutamine ning mitmesugused liikumis-, muusika- ja kunstitegevused.

Õppe- ja kasvatustegevuse eesmärgid, sisu ja korraldus esitatakse kuues valdkonnas:

- 1) mina ja keskkond;
- 2) keel ja kõne;
- 3) matemaatika;
- 4) kunst;
- 5) muusika;
- 6) liikumine.

5.2.1. Mina ja keskkond

Õppe- ja kasvatustegevuse eesmärgiks on, et laps:

- 1) mõistab ja tunnetab ümbritsevat maailma terviklikult;
- 2) omab ettekujutust oma minast ning enda ja teiste rollidest elukeskkonnas;
- 3) väärtustab nii eesti kultuuritraditsioone kui ka oma rahvuse kultuuritraditsioone;
- 4) väärtustab enda ja teiste tervist ning püüab käituda tervislikult ning ohutult;
- 5) väärtustab keskkonda hoidvat ja keskkonnahoidlikku mõtteviisi;
- 6) märkab nähtusi ja muutusi looduses.

Valdkond Mina ja keskkond sisu:

I. Sotsiaalne keskkond

- 1) Mina ja perekond(mina ise, perekond, sugulased, kodu ja lasteaed, kool)
- 2) Kodu ja kodumaa(kodu, kodukoht, kodumaa)
- 3) Mina ja kultuur(eesti rahva kombes, teised rahvad Eestis ja mujal maailmas, üldnimelikud väärtused ja tunnustatud käitumisreeglid, sallivus ja demokraatia).
- 4) Mina ja tervis Terviseõpetus ja –kasvatus on eesmärgistatud järjepidev protsess. Tervisesõbralike harjumustekujunemist toetatakse sihipäraselt lasteaia igapäevatoimingutes ning tihedas koostöös lapsevanemaga.

Käsitletavad terviseeteemaade valdkonnad on: tervis ja tervise väärtustamine; tervislik toitumine; aktiivne liikumine; inimkeha tundmine (sh meelelundite tundmine ja tervis); emotsioonid (sh toimetulek negatiivsete emotsioonidega); sallivus ja demokraatia; sotsiaalne ja vaimne tervis (sh uni ja puhkus); hügieen ja bakterite maailm, hammaste tervis; turvalisus ja ohutus (ruumides, õuealal, tänaval, looduses); tervisesõbralik/ohutu käitumine, tervist kahjustavate tegevuste vältimine; esmaabi algõpetus.

II. Looduskeskkond

- 1) Mina ja loodus: kodukoha loodus, elus- ja eluta loodus jne.

Loodus pakub igal aastaajal uskumatult palju avastamisrõõmu, selleks tuleb minna lihtsalt õue. Õuesõppes on olulisel kohal vahetu kogemine kõikide meeltega. Tulevad appi haistmine, maitsmine, kompimine, lisaks tervisliku liikumise abil kogetu.

- 2) Mina ja elukeskkond: muutused looduses, meie igapäevane ilmastik, aastaajad jne.

Aastaajaliste muutuste uurimisel-vaatlemisel, õppekäikude läbiviimisel. Loodusteemade käsitlus toimub süsteemipärase aastaegade õpetamine kaudu, mis võimaldab tutvuda loodust iseloomustavate rütmiliste muutustega. Laps õpib märkama vastava aastaaja tüüpilisi tunnuseid ja sellega seotud inimese tegevuste muutumisi jne.

- 3) Loodushoid: inimese mõju loodusele, heaperemehelik käitumine.

Looduse ja keskkonna teemade kaudu kujundatakse ümbritsevasse keskkonda ja loodusesse säästvalt suhtuvat ja vastutustundlikku isiksust. Isiksust, kes oskab väärtustada ümbritsevat elu, iseennast ja teisi. Laps: adub, et tema tegevus mõjutab looduskeskkonda ja vastupidi; mõistab ja märkab enda ja teiste tegevuse mõju ja tagajärgi keskkonnale.

III Tehiskeskkond

- 1) Tehnika ja transport: erinevad ehitised, kodutehnika, virtuaalkeskkond jms.

Koduloolisuse printsiipi järgides toimub tutvumine erinevate ehitistega, mis ümbritseb igapäevast keskkonda. Erinevates inimeste ehitatud keskkondades tuleb erinevalt käituda: kauplus, teater, kool, spordihall jne. Ehitiste, masinate ja sõidukitega (ühissõidukid, eriotstarbelised masinad jms) tutvumisel tuleb jälgida ohutusnõudeid ja turvavarustust (kiivrid, helkurid, turvavööd jne).

- 2) Liiklus ja turvalisus: transpordivahendid sh jalgrattad jms, ohutu liiklemine, turvavarustus jms.

Liiklusõpetus on eesmärgistatud, süsteemne ja integreeritud protsess, mille tulemusena laps omandab ohutuks liiklemiseks (jalakäijana) vajalikud teadmised, oskused ja harjumused ning tutvub erinevate sõidu- ja transpordivahenditega.

Koolieelses eas toimub lapse ohutu käitumise põhitõdede omandamine täiskasvanu (lapsevanema, õpetaja jt) eeskujul. Täiskasvanute ülesandeks on harjumuste kujundamine, mis oleksid kogu elu jooksul lastele kasulikud. Lasteaia laps peab ennast tundma ohutult kodu ja lasteaia ümbruses - talle tuttavas keskkonnas. Samuti peab laps olema teadlik erinevatest liiklusvahenditest ja nende liikumise omapärast.

Liiklusõpetuses käsitletavad teemad on: sõidutee ületamine, ülekäigurada, valgusfoor, liikluseeskiri ja nende tähendused; liikluseeskiri; liiklusvahendite liigid, turvavarustuse kasutamise vajalikkus (helkur, kiiver, turvatool), jalgrattaga liiklemine, lasterühmaga liiklemine tänaval, ühissõidukis; liiklemine erinevates ilmastikuoludes.

Liiklusõpetuse üldeesmärgid, et laps:

- teab ja täidab ohutu liiklemise nõudeid, saab aru reeglite vajalikkusest;
 - oskab liigelda oma lähiümbruses ohutusnõudeid täites;
 - teab kuidas käituda õnnetuse korral;
 - tunneb foori, kasutab ülekäigurada oskuslikult;
 - suudab olla igapäevaselt tähelepanelik liikleja
- 3) Mina ja töö: erinevad ametid, tööriistad ja vahendid.
Laps õpib ka tööd tehes ning lapse töö on seotud tema enda eluga. Tööl on alati eesmärk ning see saavutatakse töövahendite oskusliku kasutamisega. Töö koolieelses eas on seotud mänguga:
- lapsed matkivad mängus täiskasvanu tööd;
 - praktilisse töösse lülitatakse mängu elemente;
 - mänguprotsess võib ise esile kutsuda vajaduse tööks.
- 4) Säästlik tarbimine: jäätmed, tarbimine, säästev vahendite/materjalide kasutamine jms. Laps tutvub keskkonda hoidva ja säästva mõtlemisviisiga; suhtub ümbritsevasse keskkonda hoolivalt ja käitub seda säästvalt. Õpib kasutama materjale, vahendeid säästvalt, otstarbekalt ja hoiab ümbritsevat (mänguasju, esemeid jms).

Korralduse põhimõtted

- 1) valitakse valdkonna temaatika lapse igapäevaelust ja teda ümbritsevast keskkonnast, mis hõlmab sotsiaalset keskkonda, loodus- ja tehiskeskkonda, sealhulgas tervise- ja liikluskasvatust;
- 2) suunatakse last ümbritsevat maailma märkama, uurima ning kogema mängu ja igapäevatoimingute kaudu, võimaldades lapsel ümbritsevat tajuda erinevate meelte ning aistingute abil: vaadeldes, nuusutades ja maitstes, kompides, kuulates helisid;
- 3) lõimitakse erinevaid tegevusi: võrdlemist, modelleerimist, mõõtmist, arvutamist, vestlemist, ettelugemist, kehalist liikumist, kunstilist ja muusikalist tegevust;
- 4) suunatakse last mängudes, ümbritsevas looduses, liikluses, oma tervises seisundis jm märgatu kohta küsimusi esitama (probleemi püstitama), küsimustele vastuseid leidma (oletama ja oletusi kontrollima) ja märgatust ning kogetust järeldusi tegema;
- 5) suunatakse last materjale ja vahendeid säästlikult kasutama, hoolivalt ja heaperemehelikult käituma.

Lapse arengu eeldatavad tulemused õppekava läbimisel

2-3-aastane laps:

- 1) teab oma eesnime;
- 2) oskab nimetada oma pere liikmeid (ema, isa, õde, vend);
- 3) teab, mida teha tohib, mida mitte, kuulab ja täidab täiskasvanu korraldusi;
- 4) teab, et vanemad käivad tööl, teab koduseid töid, aitab ise kaasa;
- 5) tunneb pere traditsioone, teab, kuidas peetakse sünnipäeva;
- 6) oskab nimetada, kas ta elab suures või väikses majas, teab maja osi;
- 7) oskab nimetada ruume kodus, mööblit, asju ja nende kasutusviise;
- 8) lasteaias teab oma kappi, voodit, kohta lauas, käterätinagi, potti;
- 9) teab riietumise ja lahtiriietumise järjekorda;

- 10) tunneb rühma töötajaid ja lapsi nimepidi;
- 11) tunneb rühma ruume, õueala, oskab sealsete mänguasjadega mängida;
- 12) teab mõistete märg-kuiv, pehme-kõva tähendust;
- 13) tunneb ja nimetab lindu, koera, kukke, kana, lammast, lehma, jänest, oravat, parti;
- 14) tunneb ja nimetab lehte, rohtu, puuoksa, porgandit, kapsast, kurki, õuna, kartulit, võilille;
- 15) tunneb transpordivahendeid: auto, buss, laev ja nende otstarvet.

3-4-aastane laps:

- 1) teab oma eesnime;
- 2) teab oma perekonna nime, pereliikmete nimesid, nende koduseid töid;
- 3) oskab rääkida oma kogemustest, kuidas peetakse sünnipäeva;
- 4) tunneb maja eri osi, nende otstarvet ja tähtsust;
- 5) teab, et igas kodus ja rühmas on omad reeglid, millest tuleb kinni pidada, et kõigil oleks hea olla;
- 6) oskab koristada enda järelt, hoida oma riided ja mänguasjad korras;
- 7) teab, miks on vaja töötada ja mis ametid ema ja isa peavad;
- 8) teab õpetaja abi, koristaja, koka ja arsti tööülesandeid ning töövahendeid;
- 9) oskab vahet teha metsloomal ja koduloomal (nimetab mõnd);
- 10) oskab märgata ja nimetada erinevaid loodusnähtusi ja ilma muutumist (tuul, päike, vihm, lumi, jää) ning selle tagajärgi (raagus puud, loigud, külm talv);
- 11) oskab kirjeldada kassi, koera, küüliku, kuldnoka, kana-kuke-tibude välimust, tegevust, toitumist ja elukohta;
- 12) tunneb kuuske ja kaske, jälgib nende välimust eri aastaegadel;
- 13) teab, et taimed ja loomad vajavad kasvamiseks vett;
- 14) tunneb lasteaia peenral kasvavaid lilli (aster, saialill, tulp), teab, et lilli ei tohi tallata ega peenralt noppida;
- 15) tunneb kevadlilli: võilill, sinilill, ülane, tulp ja oskab lilli loodusest noppida;
- 16) oskab nimetada tuntumaid puu- ja aedvilju;
- 17) tunneb liikumist hõlbustavaid vahendeid: suusad, saan, vanker;
- 18) oskab võrrelda veo- ja sõiduauto välimust ja otstarvet, kirjeldada autojuhi tööd;
- 19) teab, et ta kodumaa on Eesti.

4-5-aastane laps:

- 1) oskab nimetada oma perekonna liikmeid ja lähemaid sugulasi nimepidi (ka tädi, onu...);
- 2) kirjeldab pereliikmete koduseid tegevusi ja enda kohustusi kodus;
- 3) kirjeldab oma kodu ja selle asukohta;
- 4) teab lasteaia nime, oskab kirjeldada oma tegevusi ja mängu seal;
- 5) tunneb lasteaia töötajaid, oskab nimetada nende ameteid ja tegevusi;
- 6) teab oma vanemate ameteid, kirjeldab üldtuntud elukutseid oma kodukohas, nende töövahendeid;
- 7) teab oma rahvust ja keelt, riigi tähtsamaid sümboleid;
- 8) teab tuntumaid rahvakombeid (vastlad, jõulud, mardipäev);
- 9) kirjeldab oma kodumaja eripära, võrdleb selle ruume lasteaia ruumidega, teab nende otstarvet;
- 10) tunneb erinevaid sõidukeid, nende otstarvet;

- 11) oskab nimetada kodukohas kasvavaid puid, lilli, puu- ja köögivilju, kirjeldab neid;
- 12) nimetab tuntumaid seeni ja kirjeldab neid, mis kasvavad kodumetsas;
- 13) teab tuntumaid kodu- ja metsloomi, kirjeldab nende välimust ja elukohta;
- 14) teab putukate elupaiku (mesilane, sipelgas);
- 15) eristab päeva ja ööd, seostab nende vaheldumist looduses toimuvaga;
- 16) tunneb aastaaegu ja iseloomustab neid;
- 17) nimetab ilmastikunähtusi, teab õhu vajalikkust;
- 18) teab, et loodusvarasid tuleb kokku hoida (vesi, puit, loodusvaradest toodetud elekter).
- 19) teab, et ta kodumaa on Eesti;
- 20) tunneb Eesti lippu ja selle värve.

5-6-aastane laps:

- 1) teab oma vanust ja sünnipäeva aastaiega;
- 2) tunneb oma pere traditsioone, tähtpäevi, vaba aja veetmise viise;
- 3) tunneb kodust tööjaotust ja selle vajadust, pereliikmete tähtsust ja ülesandeid (isa – kaitseb peret, teeb raskemaid töid...);
- 4) oskab vahet teha meeste ja naiste töödel, tüdrukute ja poiste mängul, tunneb tööriistu ja – vahendeid;
- 5) tunneb erinevaid materjale (puit, kumm, metall, plastmass, riie, klaas), pinna omadusi (sile, kare, värvitud, lakitud, kumer, nõgus);
- 6) oskab kirjeldada kodukohta;
- 7) teab lasteaia asukohta;
- 8) tunneb erinevaid ameteid (rühma lastevanemate ja lasteaia töötajate põhjal) ja nende vajalikkust ning töövahendeid;
- 9) tunneb maatöid erinevatel aastaegadel, austab leiba;
- 10) oskab mõelda säästlikult, mis on vajalik ost, mis mitte;
- 11) tunneb aastaegade nimetusi ja oskab nimetada aastaegadele iseloomulikke töid (sügistööd – saagi koristamine...);
- 12) tunneb nädalapäevi ja päeva erinevaid osi;
- 13) oskab märgata muutusi taimede ja loomade elus eri aastaegadel;
- 14) tunneb kodukoha puid: kuusk, kask, mänd, pihlakas, tamm, kastan, õunapuu;
- 15) tunneb sirelit, koduaia marjapõõsaid, aed- ja köögivilju;
- 16) tunneb aia- ja metsalilli, tähtsamaid ravimtaimi (tee, moosina), teravilju, niidutaimi, rukkilille, toalilli;
- 17) teab koduloomade poegade nimetusi;
- 18) tunneb oravat, jänest, rebast, hunti ja talveunes olevaid loomi (siil, rästik, karu);
- 19) tunneb ränd- ja paigalinde, kevadekuulutajaid, suitsupääsukest, linnulaulu;
- 20) tunneb kalu ja kahepaikseid;
- 21) tunneb liblikat, tigu, ämblikku, mesilast, sipelgat, elu maa all;
- 22) teab, kuidas käituda looduses;
- 23) tunneb erinevaid reisijateveo võimalusi: buss, takso, marsruuttakso, saartele sõiduks praam, lennuk jne;
- 24) tunneb erinevaid kaubaautosid (toidukaubad, mööbel, palgid, kütus);

- 25) teab kooli kui õppimise kohta;
- 26) teab, mida tähendab „kodumaa“, et meie kodumaa on Eesti;
- 27) tunneb rahvuslikke sümboleid: lippu, lille, lindu ja kivimit;
- 28) teab oma rahvust, emakeelt, teisi Eestis elavaid rahvusi.

6-7-aastane laps:

- 1) oskab end tutvustada;
- 2) oskab järgida käitumisreegleid erinevates olukordades;
- 3) oskab jutustada lähisugulastest, vanavanematest, peretraditsioonidest;
- 4) nimetab ja kirjeldab erinevaid ameteid;
- 5) teab nimetada erivajadustega inimestele vajalikke abivahendeid;
- 6) tunneb kodumasinaid, teab nende otstarvet ja nendega seotud ohte;
- 7) oskab nimetada maja ehituseks kasutatavaid materjale (kivi, puit);
- 8) teab nimetada kodukohale olulisi ehitisi;
- 9) oskab nimetada kodukoha teenindusasutusi ja nende vajalikkust (kauplus, juuksla, tervisekeskus, pank, söökla, autoremonditöökoda);
- 10) teab kodust ja lasteaia aadressi;
- 11) teab kooli kui õppimise kohta, oskab võrrelda lasteaiaaega;
- 12) oskab Eesti kaardil näidata oma kodukohta;
- 13) nimetab Eesti riiklikke sümboleid, rahvatraditsioone ja kombeid;
- 14) teab Eesti Vabariigi presidendi nime, tunneb pildilt;
- 15) suhtub ümbritsevasse keskkonda hoolivalt ning käitub seda säästvalt;
- 16) teab, miks on vaja prügi sorteerida (plast, paber, patareid, biojätmed);
- 17) mõistab asjade säästliku kasutamise vajalikkust, oskab nimetada korduva kasutamise võimalusi;
- 18) oskab selgitada raha otstarvet;
- 19) kirjeldab kodukoha loodust, tuntumaid taimi, seeni ja loomi;
- 20) teab loomade käitumise erinevusi eri aastaegadel;
- 21) oskab kirjeldada tuttavate putukate välimust ja nende elupaika;
- 22) oskab nimetada teravilju, mida kasutatakse söögiks;
- 23) oskab nimetada ja kirjeldada aias ja metsas taimi, põõsaid, puid;
- 24) kirjeldab loodust ja inimeste tegevusi erinevates ajatsüklites: ööpäev, nädal, aastaring;
- 25) mõistab ja märkab enda ja teiste tegevuse mõju ja tagajärgi keskkonnale.

5.2.2. Keel ja kõne

Õppe- ja kasvatustegevuse eesmärgiks on, et laps:

- 1) tuleb toime igapäevases suhtlemises;
- 2) kasutab kõnes õiget hääldust, sobivaid grammatilisi vorme ja mitmekesisist lauseehitust;
- 3) tunneb huvi lugemise, kirjutamise ja lastekirjanduse vastu, on omandanud lugemise ja kirjutamise esmased oskused.

Valdkonna Keel ja kõne sisu:

- 1) keelekasutus: hääldamine, sõnavara, grammatika;
- 2) suhtlemine, jutustamine ja kuulamine;
- 3) lugemine ja kirjutamine, lastekirjandus.

Lapse kõnet ja sõnavara arendatakse kõikides tegevustes (olmetoimingutes, õppekäikudel, vestlustes, vaatlustel, mängudes, kunsti-; liikumise-; muusika-; jne tegevustes). Igas tegevuses on kõnearenduslik osa.

Korralduse põhimõtted

- 1) lähtutakse põhimõttest, et kõnearendus on lapse kõne ja suhtlemise sihipärane arendamine, kus last õpetatakse eelkõige keelevahendeid (uusi sõnu, sõnavorme ja lausemalle) kasutama suhtlemisel, teadmiste omandamisel, oma tegevuse kavandamisel;
- 2) peetakse oluliseks, et lapse kõne arengut toetatakse kõikides tegevustes (mängimine, käelised tegevused, liikumis- ja muusikategevused ning igapäevatoimingud); lapsele luuakse kõnekeskkond, kus ta kuuleb teiste kõnet ning tal on vaja ja ta saab ise kõnelda; laps õpib rääkima reaalses suhtlussituatsioonides, tegutsedes koos täiskasvanuga;
- 3) suunatakse lapsi ettelugemise, dramatiseerimise, ümberjutustamise, joonistamise, oma raamatute koostamise jm tegevuste kaudu kirjandust mõistma ja hindama; ettelugemiseks valitakse žanriliselt mitmekesiseid raamatuid, et toetada lugemishuvi, lugemis- ja kirjutamisvalmiduse kujunemist;
- 4) õpetatakse lugemise ja kirjutamise esmaseid oskusi (häälikupikkuse eristamine, sõnade häälimine jmt) mänguliselt ja igapäevategevustega seostatult;
- 5) mitmekesistatakse kirjutamise harjutusi, kasutades erinevaid vahendeid, värvusi jmt.

Lapse arengu eeldatavad tulemused õppekava läbimisel

2-3-aastane laps:

- 1) ütleb küsimise peale oma nime;
- 2) väljendab oma soove ja vajadusi, vastab vajaduse korral rohkem kui ühe lausega;
- 3) kuulab huviga täiskasvanu juttu ja seletusi, saab jutu sisust aru;
- 4) kordab täiskasvanu abiga tuttavaid jutukesi;
- 5) loeb peast või kordab järele 1-2 realist luuletust;
- 6) on omandanud põhilise osa keele häälikulisest ja grammatilisest struktuurist, kõneleb seostatult;
- 7) kasutab kõnes peale nimisõnade ka tegu-, ase-, omadus- ja arvsõnu, millega on kokku puutunud;
- 8) hääldab õigesti enamikku häälikuid;
- 9) vaatab koos täiskasvanuga ja üksi pildiraamatuid, osutab pildile ja kommenteerib;
- 10) nimetab tegevusi pildil.

3-4-aastane laps:

- 1) teab oma ees- ja perenime;
- 2) kommenteerib enda ja kaaslaste tegevust 2-3 lausungiga (nii olevikus kui minevikus);
- 3) osaleb dialoogis: esitab küsimusi, väljendab oma soove ja vajadusi;
- 4) mõistab ja kasutab kõnes nii üld- kui liiginimetusi (puud: kask, kuusk, toidunõud: tass, taldrik);
- 5) loeb peast või kordab 3-4-realist luuletust;
- 6) mõistab teksti, mis on seotud tema enda kogemusega (ka lihtsamat muinasjuttu);
- 7) oskab jutustada pildi järgi oma kogemuse põhjal (pildiseeria järgi muinasjuttu);
- 8) tunneb huvi raamatute vastu ja oskab neid lehitseda;
- 9) eristab kuulmise järgi tuttavaid häälikuliselt sarnaseid sõnu üksteisest (sall-pall, tass-kass);
- 10) hääldab emakeele häälikuid õigesti.

4-5-aastane laps:

- 1) algatab ise ja jätkab suhtlust eakaaslaste ja täiskasvanuga;
- 2) kasutab rollimängus erinevat intonatsiooni ja hääletugevust;
- 3) oskab jutustada pildiseerial kujutatud sündmust;
- 4) oskab seletada sõnu ja olukordi ning vastata küsimustele;
- 5) oskab lühikesi jutte ümber jutustada;
- 6) oskab jutustada oma kogemuste põhjal (3-5 lausega);
- 7) teab peast mõnd õpitud luuletust, liisusalmi;
- 8) moodustab grammatiliselt õigeid lauseid, kasutab liitlauseid;
- 9) kasutab kõnes võrdlusastmeid: *ilus, ilusam, kõige ilusam*;
- 10) kasutab kõnes vastandsõnu (*must – puhas*);
- 11) kasutab tingivat kõneviisi (tahaksin);
- 12) kasutab kõnes õigesti enamikku nimisõna käändevorme, ka mitmuses (ilusatel lilledel);
- 13) hääldab õigesti kõiki häälikuid;
- 14) kuuleb hääliku esinemist sõnas (täiskasvanu rõhutatud hääldamise või häälimise järgi);
- 15) tunneb ära ja nimetab üksikuid tähti (leiab oma nimesildi).

5-6-aastane laps:

- 1) oskab juttu ja luuletust lahti mõtestada;
- 2) saab aru jutu väljendusrikkast keelest, eristab juttu ja luuletust;
- 3) teab peast 2-3 luuletust;
- 4) väljendab oma mõtteid tervikliku lausega, kasutab sünonüüme (jookseb-lippab);
- 5) jutustab pildi järgi, oma kogemuste põhjal ja antud alguse järgi;
- 6) lavastab tuttavaid muinasjutte (nukuteater, lauateater);
- 7) kasutab kõnes õigesti saav ja rajav kääned (saab lauljaks, jooksen kivini);
- 8) märkab ja oskab parandada grammatikavigu kõnes (nt lugeb, lillene, saadab);
- 9) nimetab ühe kategooria piires vähemalt kahte sõna (lilled on tulp ja roos);
- 10) hääldab õigesti kasutatavaid võõrsõnu (banaan, diivan...);
- 11) häälib täiskasvanu abiga (järele korrates) 1-2silbilise sulghäälikuta ja häälikuühendita sõnu;
- 12) määrab hääliku asukoha (alguses, lõpus, keskel) häälikuühendita sõnas;
- 13) oskab kirjutada oma nime trükitähtedega.

6-7-aastane laps:

- 1) arvestab suhtlemisel kaassuhtleja, olukorra ja suhtlemise kohaga (lasteaed, tänav, kauplus), kasutab erinevaid suhtlemisstrateegiaid (veenmine, palumine...);
- 2) saab aru kuuldu sisust ja suudab sellele sobival reageerida;
- 3) suudab oma mõtteid suulises kõnes edasi anda;
- 4) jutustab pildi, kuuldu teksti või oma kogemuse alusel, annab edasi põhisisu ja olulised detailid, vahendab ka oma tundeid;
- 5) kasutab kõnes aktiivselt liitlauseid;
- 6) kasutab kõnes kõiki käände- ja pöördevorme ainsuses ja mitmuses (ka olev käänne: töötab arstina);

- 7) valdab suhtlemiseks piisavat sõnavara ja suudab vajadusel ise sõnu tuletada (lill –lilleline) ja liitsõnu moodustada (marjakorv, supipott);
- 8) tunneb tähti ja veerib kokku 1–2-silbilisi sõnu, tunneb kirja pildis ära mõned sõnad;
- 9) kirjutab kõiki emakeele tähti;
- 10) kirjutab joonistähedega 1–2-silbilisi sõnu märkides õigesti lühikesi ja pikki häälikuid;
- 11) valdab korrektset pliiatsihoidu;
- 12) teab peast emakeelseid luuletusi ja laule.

5.2.3. Matemaatika

Õppe- ja kasvatustegevuse eesmärgiks on, et laps:

- 1) rühmitab esemeid ühe-kahe tunnuse alusel ja võrdleb esemete hulki;
- 2) järjestab esemeid suuruse ja asenditunnuste põhjal;
- 3) tunneb lihtsamaid ajaminõisteid ja kirjeldab ning järjestab oma igapäevategevusi;
- 4) mõtestab loendamistegevust ja seoseid arvude reas;
- 5) mõistab mõõtmistegevust ja olulisemaid mõõtühikuid;
- 6) tunneb ja kirjeldab geomeetrilisi kujundeid;
- 7) näeb matemaatilisi seoseid igapäevatoimingutes.

Valdkonna Matemaatika sisu:

- 1) hulgad, loendamine ja arvud, arvutamine;
- 2) suurused ja mõõtmine;
- 3) geomeetrilised kujundid.

Laps alustab juba väiksena esemete vaatlemist. Ta tunnetab maailma kõikide meeltega. Ümbritsev maailm koosneb esemetest ja nähtustest. Laps õpib esemeid kirjeldama: algul õpetaja abiga, hiljem iseseisvalt ning järjest detailsemalt.

Matemaatikast arusaamine tugineb reale käelistele, sõnalistele ja mõttelistele tegevustele, mille abil laps hakkab ruumis ja ajas orienteerumisel kasutama erinevaid oskussõnu.

Korralduse põhimõtted

- 1) suunatakse last nähtuste ja esemete maailma korrastama, kujundama, selles orienteeruma, mille tulemusel laps avastab esemetevahelisi seoseid, leiab esemete erinevusi ja sarnasusi, oskab esemeid järjestada, rühmitada ja loendada;
- 2) harjutatakse last määrama enda asukohta ümbritsevate esemete suhtes, orienteeruma ajas ja kasutama vastavaid mõisteid oma tegevuse kirjeldamiseks;
- 3) seostatakse mäng, vaatlused, vestlused ja igapäevatoimingud matemaatikaga, suunates sealjuures last kasutama erinevaid aistinguid: kuulmis-, nägemis-, haistmis- ning kompimis-aistingut;
- 4) suunatakse last ümbritsevat keskkonda matemaatiliselt kirjeldama (arvud, mõõtühikud, kujundite nimetused jm);
- 5) toetatakse üldistuseni jõudmist ja mõistete kujundamist – erinevates objektides sarnaste ning erinevate tunnuste ja omaduste vaatlemise, võrdlemise, kirjeldamise ja sõnastamise kaudu.

Lapse arengu eeldatavad tulemused õppekava läbimisel vanuseti

2-3-aastane laps:

- 1) tunneb põhivärvusi (kollane, punane, sinine) ja roheline;
- 2) rühmitab esemeid ühe sarnase tunnuse (värvus, kuju, suurus) järgi hulgaks;
- 3) leiab erinevate esemete hulgast „üks“ ja „palju“;
- 4) loendab esemeid kolme piires ning vastab küsimusele „mitu on?“;
- 5) näeb ja leiab esemetes erinevusi (suur-väike);
- 6) leiab samasuguse kujundi peale-, kõrvuti- või sisseasetamise teel;
- 7) kompimise – veeretamisega eristab ümmargusi ja kandilisi esemeid (kera, kuupi);
- 8) vestleb ööle ja päevale iseloomulikust ning matkib tegevusi mängus;
- 9) tunneb mõisteid „all“ ja „peal“ ning kasutab neid ümbritsevat kirjeldades.

3-4-aastane laps:

- 1) tunneb lisaks kollasele, punasele, sinisele, rohelisele veel pruuni, musta, valget värvust;
- 2) oskab otsustada, kas nimetatud ese kuulub moodustatud hulka;
- 3) oskab võrrelda hulki paaridesse seadmise teel, kas on ühepalju e võrdselt e sama palju;
- 4) loendab 5 piires ja tunneb arvude rida 5ni;
- 5) võrdlemisel oskab kasutada sõnu: *pikem - lühem, ühepikkused, suurem – väiksem, ühesuurused, kõrgem - madalam, ühekõrgused*;
- 6) oskab eristada vorme: *ring, ruut* (leiab sarnaseid esemeid);
- 7) leiab aastaegade iseloomulikke tunnuseid: sügis - vihm, pori; talv – külm, lumi; kevad – lilled, rohi, päike; suvi – soe, päike(õues, pildil, vestluses);
- 8) eristab *hommikut ja õhtut* (kirjeldab tegevusi);
- 9) oskab määrata teiste laste ja esemete asukohta enda suhtes (*ülal - all, ees – taga*).

4-5-aastane laps:

- 1) tunneb (lisaks kollasele, punasele, sinisele, rohelisele, pruunile, mustale, valgele) roosat, halli, oranži ja lillat;
- 2) tunneb *ringi, ruutu ja kolmnurka*, leiab sarnaseid kujundeid ümbritsevast ning oskab neid võrrelda;
- 3) rühmitab esemeid ja olendeid kahe erineva tunnuse alusel;
- 4) võrdleb esemete hulki paaridesse seades ning otsustab, mida on *rohkem kui, vähem kui*;
- 5) võrdleb esemeid: *suurem-väiksem, pikem-lühem, kõrgem-madalam* (järjestab 3 eset);
- 6) loendab 10ni, teab arve 1 – 10;
- 7) teab ööpäeva osi: *hommik, päev, õhtu, öö*;
- 8) kirjeldab tegevusi *eile – täna - homme*;
- 9) määrab enda asukohta teiste laste ja esemete suhtes (*ees – taga*);
- 10) oskab määrata esemete asukohta (*ees –taga, üleval – all, kõrval*);
- 11) teab mõisteid *parem ja vasak*.

5-6-aastane laps:

- 1) eristab värvuste erinevaid tumedusastmeid (hele-, tumeroheline...);
- 2) loendab 12-ni, teab arvude rida 12ni;
- 3) tunneb numbrimärke ja nende vastavat hulka;

- 4) võrdleb hulki, lisab hulgale ja võtab ära (rohkem, vähem, ühepalju);
- 5) järjestab esemeid suuruse, pikkuse, laiuse, kõrguse ja paksuse järgi (5 eset);
- 6) oskab kirjeldada ruutu ja ristkülikut, võrrelda külgede arvu ja pikkust;
- 7) rühmitab geomeetrilisi kujundeid suuruse, värvi, vormi järgi;
- 8) lõikab paberist kujundeid, koostab neid pilte ja mustreid;
- 9) orienteerub ruumis liikumist suunavate käskluste järgi, mõõdab kaugusi sammudega;
- 10) määrab eseme asukohta: *all –peal, keskel – äärel, kohal, paremal – vasakul*;
- 11) teab nädalapäevade järjestikuseid nimetusi (mis eelneb, mis järgneb);
- 12) tunneb ööpäeva osi, orienteerub ajas: *eile, täna, homme*;
- 13) oskab kasutada mõisteid *kiiresti, aeglaselt, kohe, hiljem, varsti*.

6-7-aastane laps:

- 1) oskab eristada ja teab nimetada värvuste erinevaid nüansse (telliskivipunane, sirelililla, sinepikollane, samblaroheline...);
- 2) teab arvude 1–12 järjestust (eelnev, järgnev), oskab tagasi loendada;
- 3) tunneb numbrimärke ning oskab neid kirjutada;
- 4) liidab ja lahutab 5 piires ning tunneb märke +, –, =;
- 5) oskab koostada matemaatilisi jutukesi kahe etteantud hulga järgi;
- 6) teab igapäevaelus kasutatavaid pikkusmõõte (cm, m, km), massimõõtu kg, mahumõõtu liiter, rahaühikut euro ja sent; teab kus ning kuidas neid ühikuid kasutatakse;
- 7) mõõdab pikkust (laiust, kõrgust), raskust ja vedelikku kokkulepitud mõõtevhendiga;
- 8) määrab esemete hulga ühiseid tunnuseid ja jaotab esemeid kahe erineva tunnuse järgi;
- 9) järjestab esemeid raskuse ja paksuse järgi;
- 10) eristab ruumilisi kujundeid (*kuup, kera, risttahukas, püramiid*), tasapinnalistest kujunditest (*ruut, ring, kolmnurk, ristkülik*);
- 11) orienteerub ruumis, õuealal ja paberil;
- 12) tunneb kella täistundides;
- 13) nimetab nädalapäevi, kuid, aastaaegu, teab oma sünnikuud ja -päeva;
- 14) kasutab kõnes õigesti sõnu *enne, praegu, varem – hiljem, noorem – vanem*.

5.2.4. Kunst

Õppe- ja kasvatustegevuse eesmärgiks on, et laps:

- 1) tunneb rõõmu loovast eneseväljendusest;
- 2) kujutab isikupäraselt ümbritsevaid esemeid, sündmusi ja oma kujutlusmaailma;
- 3) vaatleb, kirjeldab ja kujundab ümbritsevat ja tarbeesemeid;
- 4) kasutab õpitud voolimis-, joonistamis- ning maalimisvahendeid ja -võtteid;
- 5) kasutab materjale ja tööriistu ohutult ning sihipäraselt;
- 6) vaatleb kunstiteoseid ja kirjeldab nähtut.

Valdkonna Kunst sisu:

- 1) kujutamine ja väljendamine: mõtete, tunnete edasiandmine nähtaval kujul;
- 2) kujundamine: objektile esteetilise lisaväärtuse andmine;
- 3) tehnilised oskused: voolimine, joonistamine, maalimine, meisterdamine;
- 4) kunstiteoste vaatlemine, vestlused kunstiteostest, kunstist.

Kunstitegevustes (joonistamine, maalimine, voolimine, meisterdamine, kleepimistöö) saab laps oma mõtteid ja tundeid loovalt väljendada. Kogu kujutav tegevus on ühendatud mänguga. Tähtis on lapse kogemus, tema elamus, tema eriline maailma nägemine, tema rõõm ja rahulolu. Kunstiline tulemus on teisejärguline.

Lapse värvimaailm on eriline ja suhtumine värvidesse on tingitud emotsioonidest. Värvide tutvustatakse lapsele lihtsate esemete, looduse ja praktilise tegevuse kaudu.

Kunstitegevuste kaudu areneb laps: vaatlusoskus; kehataju ja ruumiline mõtlemine; vormi- ja värvitaju; erinevate materjalide tundmine ja tajumine; töövahendite tundmine ja käsitlemisoskus; materjalide säästliku kasutamise oskus; valikute tegemise oskus.

Korralduse põhimõtted

- 1) antakse lapsele võimalus saada elamusi, tunda rõõmu ja rahulolu ning tal on võimalus väljendada oma maailmanägemist;
- 2) suunatakse last vaatlema ning voolides, joonistades, maalides ja meisterdades kasutab laps vaatlustel tehtud tähelepanekuid;
- 3) kasutatakse teemasse sisseelamiseks mängu, muusikat, lihtsat lavastust, jutu lugemist jne;
- 4) arvestatakse, et lapse jaoks on oluline loomiseks ja lahenduste leidmiseks teha katsetusi ning avastusi, otsida ja saada vastuseid tekkinud küsimustele, omandatud oskusi rakendada ja loovalt kombineerida;
- 5) julgustatakse last kasutama ja katsetama tema enda pakutud lahendusi töö mitmekesistamiseks ning ergutatakse lapse kujutlus- ja algatusvõimet, jälgides, et säiliks lapse isikupärane eneseväljendus;
- 6) viiakse kunstitegevusi läbi ka õues, samuti kasutatakse kunstitegevust teiste valdkondade õppe- ja kasvatustegevuste osana, joonistatakse nii paberile, kivile, puidule, liivale või kombineeritakse erinevaid materjale;
- 7) suunatakse last tehtut analüüsima, selgitama, miks ta kujutas esemeid, nähtusi just sellisel viisil, milliseid materjale ja tehnikaid kasutas ning kuidas tööga rahule jäi. Kaaslaste töödesse tolerantse suhtumise kujundamisele aitab kaasa, kui analüüsitakse nii laste töid kui ka kunstiteoseid ning põhjendatakse oma hinnangut.

Lapse arengu eeldatavad tulemused õppekava läbimisel vanuseti

2-3aastane laps:

- 1) leiab ümbritsevast juhendamise toel sinist, kollast, punast ja rohelist värvi esemeid;
- 2) teab, kuidas hoitakse käes pintsilt, pliiatsit, rasvakriiti;
- 3) kaunistab (täppide, joontega) ruumilisi ja tasapinnalisi esemeid;
- 4) õpetajat jäljendades muljub ja näpistab, rullib ja veeretab voolimismaterjale;
- 5) teeb sõrme või pulgaga pehmesse voolimismaterjali jäljendeid;
- 6) tekitab iseseisvalt jämeda joonistusmaterjaliga (rasvakriidid, pehmed pliiatsid) erinevaid jälgi (täppe, vertikaalseid, horisontaalseid, sirgeid ja lainelisi jooni);
- 7) tõmbab pintsliga erineva suunaga jooni, teeb täppe, katab pindu püsides paberi piires;
- 8) trükib näpuvärvidega sõrmede ja kogu käega;
- 9) vajutab jäljendeid, kattes templi iseseisvalt värviga;

- 10) rebib paberist tükke;
- 11) vaatab pilte, näidistöid ja raamatu illustratsioone ning vastab küsimustele;
- 12) näitab teistele oma tööd kui kunstiteost ja räägib sellest.

3-4-aastane laps:

- 1) oskab õigesti käsitleda pintsli, pliiatsit, liimipulka;
- 2) tunneb ja kasutab oma töödes ka valget, musta, pruuni;
- 3) kasutab vahelduvat värvirütmi ja säilitab väikse vahemaa kujundite vahel;
- 4) veeretab kera ja oskab kera lamedaks vajutada;
- 5) rullib piklikke kujundeid;
- 6) oskab keerata rõngast (pikliku kujundi otste kokkuvajutamise teel);
- 7) voolib 2-3st erineva kujuga tuttavast vormist koosnevaid esemeid, kaunistab neid (voolimispulga, lisandite abil);
- 8) joonistab pliiatsi ja rasvakriidiga lühikesi kriipse ülalt alla, otse ja kaldu, sakilisi jooni;
- 9) tõmbab pintsliga lai horisontaal- ja vertikaaljooni (vasakult paremale ja ülalt alla), lainelisi ja katkendlikke jooni;
- 10) eeb pintsliotsaga väikseid täppe ja vajutab pintsli küljega (päkapiku jäljed, lehekesed);
- 11) joonistab kandilisi ja ümarvorme;
- 12) rebib paberist väikesi tükikesi, laob ja liimib neid vabalt, oma soovi kohaselt;
- 13) laob ja liimib valmiskujundeid ritta üksteise kõrvale, väikeste vahemaadega;
- 14) jutustab küsimuste toel, mida ta on oma töödes kujutanud.

4-5-aastane laps:

- 1) kujutab natuurist inspireeritud asju ja objekte isikupäraste sümbolitega;
- 2) tunneb ja kasutab kõiki värve (ka roosat, halli, oranži ja lillat);
- 3) hoiab õigesti käes pliiatsit, pintsli ja kääre;
- 4) oskab ise valida sobivaid värve (vahepeal pintsli loputades);
- 5) värvib esemeid, ületamata kontuure;
- 6) oskab voolimisel pöidlaga süvendit vajutada;
- 7) ühendab voolitud ümaraid ja piklikke detaile omavahel;
- 8) oskab lisada kujutatud esemetele iseloomulikke detaile;
- 9) lõikab kääridega mööda sirgjoont;
- 10) rebib ja lõikab paberist ribasid ja kujundeid ning kleebib neid;
- 11) voldib paberi pooleks (kaart);
- 12) kujundab mustririba ja kaunistab kaarte (templite, pintsli vajutuste abil);
- 13) jutustab küsimuste toel, mida ta oma töös kujutas ja mis materjali kasutas.

5-6-aastane laps:

- 1) väljendab joonistades, maalides, voolides, meisterdades meeleolusid kasutades kujutlusvõimet;
- 2) oskab joonistada ja värvida värvipliiatsite, rasvakriitide ja guašiga;
- 3) kasutab joonistusvahendeid ja pintsli liigse surveta;
- 4) võrdleb värvuste erinevaid tumedusastmeid ja oskab neid ise segada;
- 5) kujutab natuuri järgi esemeid, andes täpsemalt edasi nende vormi ja suurusvahetusi;
- 6) kujutab poisi ja tüdruku iseloomulikku välimust ja riietust;

- 7) kujutab inimest tegevuses, linde ja loomi erinevates asendites;
- 8) koostab mustreid ribale, ruudule, ringile (pintsliga);
- 9) rebib paberist väikesi tükikesi, ribasid ja ümmargust vormi;
- 10) hoiab kääre õigesti käes ja lõikab mööda sirgjoont ja ümardades;
- 11) voldib paberist lihtsamaid asju;
- 12) oskab kasutada mänguasjade valmistamisel karpe ja looduslikke vahendeid;
- 13) vaatleb raamatu illustratsioone ja maale, oskab avaldada oma arvamust;
- 14) oskab analüüsida oma tööd ja teiste töid, suhtub heasoovlikult kaaslaste töösse.

6-7-aastane laps:

- 1) leiab ümbritseva vaatlemisel erinevaid detaile, objekte ja nendevahelisi seoseid ning kujutab ümbritsevat vabalt valitud viisil;
- 2) kasutab loovalt geomeetrilisi kujundeid ja nende kombinatsioone keerukamate objektide ülesehitamiseks (nt loss...);
- 3) segab värve uute toonide saamiseks (sirelililla, telliskivipunane);
- 4) väljendab joonistades, maalides, voolides ja meisterdades meeleolusid ja fantaasiaid;
- 5) kujutab inimesi mitmesugustes tegevuses, asendites;
- 6) oskab anda edasi 3-4 eseme vahelisi proportsioone (perekond);
- 7) kasutab töös eri jämedusega pintsleid;
- 8) loob esemeid erinevaid tehnikaid ja materjale kasutades ning räägib nende otstarbest;
- 9) koostab ise või valib tööst lähtuvalt sobivad motiivid või vahendid eseme kaunistamiseks;
- 10) valmistab lihtsa mänguasja;
- 11) kirjeldab kunstiteoseid, nende värve ja meeleolu;
- 12) teab, et kunstitöö autorit nimetatakse kunstnikuks (raamatuillustratsioonide autorit illustraatoriks), teab mõnda eesti kunstnikku nimeliselt

5.2.5. Muusika

Õppe- ja kasvatustegevuse eesmärgiks on, et laps:

- 1) tunneb rõõmu laulmisest ja musitseerimisest;
- 2) suudab keskenduda kuulatavale muusikapalale;
- 3) suudab ennast loovalt väljendada laulmise, liikumise, tantsimise ja pillimängu kaudu;
- 4) suudab musitseerida nii rühmas kui ka üksi.

Valdkonna Muusika sisu:

- 1) laulmine;
- 2) muusika kuulamine;
- 3) muusikalis-rütmiline liikumine;
- 4) pillimäng.

Muusikaõpetus annab lapsele positiivse emotsionaalse laengu ja süvendab muusikahuvi. Muusika aitab mitmekülgset rikastada laste tundeelu, fantaasiat ning loovust.

Rahvakalendri tähtpäevade tähistamine ja lastepeod annavad lapsele suurt rõõmu, elamusi, mõjutab tundmusi ja teadvust ning aitavad süvendada rahvustunnet. Lastepeod toimuvad vabas ja sundimatus õhkkonnas nii saab laps esinemisjulgest ja positiivse emotsionaalse kogemuse.

Korralduse põhimõtted

- 1) on esikohal emotsionaalne ja aktiivne muusikaalne tegevus;
- 2) kujundatakse ja arendatakse lapse muusikalis-loomingulisi võimeid, samuti kultuurilise sotsiaalselt aktiivsust ning väärtushinnanguid;
- 3) arvestatakse lapse individuaalseid eeldusi ning toetatakse eduelamusele ja tunnustusele;
- 4) kasutatakse muusikat lõimiva tegevusena ka teistes õppe- ja kasvatustegevuse valdkondades nagu Keel ja kõne, Kunst jne; muusika on igapäevaelu osa, nii argi- kui ka pidulike sündmuste puhul;
- 5) seostatakse üksteisega muusika kuulamine, laulmine, pillimäng, muusikalis-rütmiline liikumine, mängud ja tantsud;
- 6) muusikapalade (laulud, palad muusika kuulamiseks, tantsud ja mängud, pillilood) valikul arvestatakse laste huvidega ning ea- ja jõukohasusega.

Lapse arengu eeldatavad tulemused õppekava läbimisel vanuseti

2-3-aastane laps:

- 1) huvitub laululistest tegevustest, laulab õpetajaga kaasa;
- 2) liigub koos õpetajaga vastavalt muusika meeleolule, arvestades pulssi ja meetrumit (kõnd, jooks, keerutamine paarilisega jm);
- 3) reageerib emotsionaalselt muusika iseloomule;
- 4) mängib muusikat kuulates, liikudes ja lauldes kaasa kehapillil ja rütmipillidel (kõlapulgad, kuljused, väike trumm, marakas).

3-4-aastane laps:

- 1) laulab lihtsamaid rahva- ja lastelaule rühmaga samas tempos;
- 2) väljendab muusika meeleolu liikumise kaudu, tantsides kasutab eakohaseid tantsuelemente;
- 3) kuulab laulu ja muusikapala väljendades emotsionaalselt tajutudmeeleolusid liigutuste ja liikumisega;
- 4) mängib rütmipille (kõlapulgad, trumm, kuljused jm) muusika kuulamise, liikumise ja laulmise saateks.

4-5-aastane laps:

- 1) laulab rahva- ja lastelaule loomuliku häälega rühmaga samas tempos;
- 2) muudab liikumist muusikaosade ja muusikaliste väljendusvahendite vaheldumise põhjal arvestades pulssi ja meetrumit; sooritab õpitud tantsuelemente (liikumine ringis nii üksi kui paarilisega, galopp jm);
- 3) kuulab laulu ja muusikapala huviga väljendades tajutud meeleolusid erinevate muusikaliste tegevuste kaudu;
- 4) mängib rütmisaateid lasteriimidele ja –lauludele alustades ja lõpetades koos teistega ja nendega ühes tempos.

5-6-aastane laps:

- 1) laulab koos rühmaga ilmekalt rahva- ja lastelaule lähtudes laulu ja teksti karakterist;
- 2) liigub ja tantsib sünkroonis teistega reageerides tempo muutustele rütmiliselt täpselt; sooritab õpitud tantsuelemente (hüpaksamm, galopp jm);

- 3) tunneb lihtsamaid žanre (laul, tants, marss); väljendab loovalt muusika kuulamisest saadud elamusi;
- 4) mängib rütmipillidel lihtsamaid ostinato kaasmänge.

6-7-aastane laps:

- 1) laulab ilmekalt voolava ja pehme häälega eakohaseid rahva- ja lastelaule nii rühmas kui ka üksi;
- 2) väljendab ennast loovalt liikumise kaudu sooritades tantsuliigutusi (kül- ja eesgalopp, hüpaksamm jm) sünkroonselt, väljendusrikkalt ja õige kehahoiuga;
- 3) kuulatud muusikat iseloomustades kasutab eakohast sõnavara; eristab lihtsamaid vokaal- ja instrumentaalmuusika žanre (rahvalaul, tants, marss);
- 4) oskab mängida eakohastel rütmipillidel kaasmänge õpitud lauludele, lasteriimidele ja instrumentaalpaladele.

5.2.6. Liikumine

Õppe- ja kasvatustegevuse eesmärgiks on, et laps:

- 1) tahab liikuda ja tunneb liikumisest rõõmu;
- 2) suudab pingutada sihipärase tegevuse nimel;
- 3) tegutseb aktiivselt üksi ja rühmas;
- 4) mõistab kehalise aktiivsuse olulisust inimese tervisele;
- 5) järgib esmaseid hügieeni- ja ohutusnõudeid.

Valdkonna Liikumine sisu:

- 1) kehalise kasvatusalased teadmised: ohutus, enesekontroll ja hügieen;
- 2) põhiliikumised;
- 3) liikumismängud;
- 4) erinevad spordialad;
- 5) tants ja rütmika.

Liikumine on lapse tegevuste ja mängude loomulik osa. Liikumisõpetuses saab laps kogeda liikumisrõõmu. Regulaarne eesmärgistatud harjutamine baasmotoorikal põhinevate kehaliste harjutustega võimaldab täiustada omandatud ning kujundada uusi liigutusoskusi.

Lapse kehalise arengu tagavad harjutuste mängulisus ja mitmekesisus; lapse huvi ja aktiivsus; lapse positiivne kogemus; pidev kordamine, täiustamine erinevate vahendite, võtete ja meetoditega; harjutuste järkjärguline keerulisemaks muutmine.

Korralduse põhimõtted

- 1) arvestatakse, et põhiliikumised eeldavad igapäevast suunamist: liigutusoskused, liikumisosavus ja teised liikumisvõimed (vastupidavus, jõud, kiirus, painduvus) kujunevad ja arenevad tegevuste regulaarsel kordamisel;
- 2) rikastatakse lapse liikumis- ja tegevusvõimalusi sportlik-arenduslike liikumisviisidega – jalgrattasõit, suusatamine, uisutamine, ujumine jms;
- 3) peetakse oluliseks kõlbeliste põhimõtete ja enesekindluse kujundamist: regulaarsel tegelemisel kehaliste harjutustega kujunevad positiivsed iseloomuomadused;

- 4) suunatakse last oma oskusi, võimeid ja koostööd hindama, kaaslastega arvestama, oma emotsioone kontrollima ja valitsema; mõistma ühe või teise kehalise harjutuse vajalikkust;
- 5) mitmekesistatakse põhiliikumiste, koordineerimise, rühi, tasakaalu, liikumisvõime ja peenmotoorika (täpsus, näo- ja sõrmelihaste kontrollioskus) arendamist ja tagasiside andmist.

Lapse arengu eeldatavad tulemused õppekava läbimisel vanuseti

2-3-aastane laps:

- 1) jookseb saali ühest äärest teise ja vabalt kasvataja järel, kuulab õpetaja märguannet;
- 2) kõnnib kitsal rajal, õpetaja abiga tasakaalupingil;
- 3) hüpleb paigal kahel jalal, hüppab üle joone (10-15cm lai);
- 4) roomab põrandal, lookade alt läbi;
- 5) ronib varbseinal 1.5m kõrgusele;
- 6) veeretab palli kaugusesse, paarilisele;
- 7) viskab palli kaugusesse;
- 8) püüab ja viskab õpetaja poolt visatud suurt palli.

3-4-aastane laps:

- 1) oskab kõndida ja joosta vabalt, kergelt, jalgu lohistamata;
- 2) kõnnib ringis ja paaris käest kinni hoides;
- 3) hüpleb koos jalu edasi, julgeb hüpata pingilt maha;
- 4) viskab õpetajale palli ja püüab seda;
- 5) veeretab palli läbi väravate, lööb jalaga palli;
- 6) viskab täpsust: liivakotte (palle) kasti 1m kauguselt;
- 7) ronib redelil 1,5m kõrgusele;
- 8) kõnnib pingil kätega tasakaalu hoides,
- 9) mängus oskab põgeneda püüdja eest;
- 10) veab kelgul kaaslast.

4-5-aastane laps:

- 1) oskab liikuda ja liigutusi teha vabalt, kergelt ja rütmiliselt;
- 2) sooritab harjutusi ühtses tempos, koordineeritult;
- 3) kõnnib vabalt tasakaalupingil, joonel, ringis, üle takistuste;
- 4) hüpleb harki-kokku, sulghüpetega edasi;
- 5) valdab põlvetõste- ja sääretõstejooksu, otse- ja külgaloppi ning hüpaksammu;
- 6) oskab ühel jalal seista ja hüpelda;
- 7) hüppab kaugust paigalt 30cm, kõrgust hooga 25cm ja maha 30cm kõrguselt;
- 8) viskab ja püüab palli (paarilisega);
- 9) täidab juhtmängija osa;
- 10) oskab kasutada erinevaid spordivahendeid;
- 11) liigub suuskadel edasi;
- 12) oskab kelguga mäest alla lasta
- 13) hoiab sirget rühti;
- 14) tegutseb koos kaaslastega.

5-6-aastane laps:

- 1) oskab pingevabalt rütmiliselt kõndida ja joosta, hoida kolonnis võrdseid vahesid;
- 2) kõnnib ja jookseb vahelduvas tempos, läbiseigi, püüdes ja põgenedes;
- 3) oskab kiiresti rivistuda kolonni, paaridesse, ringi, rühma;
- 4) hüpleb ühel jalal erinevates suundades, valdab käärhüplemist;
- 5) hüppab kaugust (hoota ja hoojooksuga) ja kõrgust;
- 6) põrgatab palli ja sooritab palliga täpsusviskeid kasti ja seinal olevasse märki 1,5m kauguselt;
- 7) oskab suuski alla panna ja ära võtta, liigub suuskadel vahelduva libiseva sammuga.

6-7-aastane laps:

- 1) keskendub sihipäraseks kehaliseks tegevuseks;
- 2) peab liikumisel ja mängimisel kinni üldistest ohutusreeglitest, valides sobivad paigad ja vahendid;
- 3) sooritab põhiliikumisi pingevabalt, nii et liigutused on koordineeritud, rütmilised;
- 4) sooritab painduvust, kiirust, vastupidavust ja jõudu arendavaid harjutusi;
- 5) säilitab tasakaalu paigal olles ja liikumisel;
- 6) kasutab harjutuste sooritamisel mõlemat kätt, täpsust nõudvas tegevuses kasutab domineerivat kätt;
- 7) matkib täiskasvanut harjutuste sooritamisel;
- 8) sooritab üheaegselt kaaslasega rütmiliikumisi;
- 9) liigub vastavalt enda tekitatud rütmile ühtlase ja vahelduva tempoga;
- 10) kasutab liikumisel erinevaid vahendeid (lindid, rätikud, rõngad, suusad, kelgud jne);
- 11) mängib sportlike elementidega mängu (korvpall, jalgpall jne);
- 12) peab kinni kokkulepitud mängureeglitest;
- 13) nimetab erinevaid spordialasid ja Eesti tuntumaid sportlasi.

6. LAPSE ARENGU ANALÜÜSIMISE JA HINDAMISE PÕHIMÕTTED

Lapse arengu analüüsimise ja hindamise põhimõtted

- 1) Lapse arengu sh koolivalmiduse analüüsimine ja hindamine on oluline lapse eripära mõistmiseks, erivajaduste väljaselgitamiseks, positiivse enesehinnangu ja arengu toetamiseks ning õppe- ja kasvatustegevuse kavandamiseks koostöös lapsevanemaga.
- 2) Lapse arengu hindamine on osa igapäevasest õppe- ja kasvatustehingust. Pedagoogid viivad vaatlusi läbi kindla plaani alusel ning lapsi jälgitakse nii igapäevatoimingutes, vabamängus kui ka pedagoogi suunatud tegevustes.
- 3) Lapse arengu hindamise aluseks on eeldatavad üldoskused ning õppe- ja kasvatustegevuse valdkondade tulemused.
- 4) Lapse arengut kirjeldatakse lapsest lähtuvalt, väärtustades saavutatut ning tunnustades lapse toimetulekut, arenemist, positiivseid hoiakuid ja huvi.
- 5) Lasteasutuse pedagoogiline nõukogu otsustab, milliseid meetodeid kasutada lapse arengu hindamisel. Rühmaõpetaja tutvustab lapsevanemale lapse arengu hindamise põhimõtteid ja korraldust.

- 6) Vähemalt üks kord õppeaastas viib pedagoog lapse arengu hindamiseks ja toetamiseks lapsevanemaga läbi arenguvestluse, mis:
- annab tagasisidet lapse arengust ja õppimise tulemustest;
 - selgitab lapsevanema seisukohad ja ootused lapse arengu suhtes.
- 7) Lapse arengu hindamise (Lisa 3) ja arenguvestluse (Lisa 4) tulemus dokumenteeritakse «Isikuandmete kaitse seaduses» sätestatud tingimustel.

Lapse arengu hindamise eesmärgid:

1. Määratleda lapse arengulised saavutused;
2. Selgitada välja lapse erivajadused, õppimise ja õpetamise eripära;
3. Vajadusel koostada lapsele individuaalne õppekava;
4. Aidata lapsel ise enda arengut ja edasiminekut näha;
5. Toetada lapse õppimist.

6.1. Lapse arengu hindamise korraldus

Lapsevanematele tutvustatakse lapse arengu hindamise põhimõtteid ja korraldust rühma koosolekul õppeaasta algul.

Õpetaja vahetab lapsevanemaga lapse arengualast informatsiooni igapäevaste vestluste ajal.

Õpetajad jälgivad lapse arengut, hindavad ning täidavad kaks korda õppeaastas lapse arengu hindamise tabeli.

Lapse arenguhindamise tabel

Lapse arengu hindamiseks on väljatöötatud nõutud pädevuste kriteeriumid tuginedes riiklikule õppekavale ja lasteaia õppekava üldoskuste ning ainevaldkondade lapse arengu eeldatavatele tulemustele. Rühmaõpetaja teeb lapse arengu jälgimisel ja hindamisel koostööd teiste lapsega tegelevate pedagoogidega ja logopeediga.

Lapse arengu hindamisel kasutame järgmisi meetodeid:

- laste vaatlus igapäevatoimingutes,
- laste tööde (joonistused, töövihikud ja -lehed jm) analüüs.
- laste igapäevase suhtlemise ja toimingute jälgimine;
- laste jälgimine vabamängus;
- laste jälgimine õpetaja poolt kavandatud õppetegevustes;
- intervjuud ja vestlused lastega üksikult.

Pikema tagasiside lapse arengust annab õpetaja arenguvestlusel, mis toimub üks kord õppeaastas (kevadel) vajadusel rohkem.

Arenguvestlus

Arenguvestlus annab lapsevanemale tagasisidet lapse arengust ja õppimise tulemustest ning selgitab lapsevanema seisukohad ja ootused lapse arengu suhtes.

Lapsevanematele antakse enne arenguvestluse toimumist koju ettevalmistavad küsimused, et saada nende seisukohad ja ootused lapse arengu suhtes. Lapse arenguvestlusest tehakse kokkuvõtte.

6.2. Koolivalmiduskaardi koostamine

Lasteasutuse õppekava läbinule annab lasteasutus välja koolivalmiduskaardi, milles on kirjeldatud lapse arengu tulemused.

Eesmärk: Lapse sujuv üleminek kooli. Teave koolieelsest arengust võimaldab jätkata koolis lapse (sh erivajadustega lapse) arengu/toimetuleku jälgimist, õpetuse individualiseerimist ja diferentseerimist ning vajadusel kohest tugiteenuste osutamist.

Koolivalmiduskaardi sisu on last positiivselt kirjeldav.

Lapse koolivalmiduse hindamisel saadud arengu tulemusi kirjeldatakse üldoskuste ning õppe- ja kasvatustegevuse valdkondades lapse koolivalmiduskaardil, tuues välja lapse tugevused ja arendamist vajavad küljed. Koolivalmiduskaardile märgitakse lapse lasteasutuses viibitud ajaperiood.

Koolivalmiduskaardi allkirjastavad selle koostamisel osalevad isikud: rühmaõpetajad, muusika- ja liikumisõpetaja, eesti keele õpetaja, lapsevanem (eeskostja) ja lasteasutuse direktor. Koolivalmiduskaardi sisu arutatakse läbi eelnevalt koos lapsevanematega ning täidetakse hiljemalt 31. maiks.

Lapsevanemale edastatakse lapse koolivalmiduskaart paberkandjal, teine koopia säilitatakse lasteasutuses.

Koolivalmiduskaarti säilitatakse lasteasutuses viis aastat.

Vanem esitab koolivalmiduskaardi kooli, kus laps asub täitma koolikohustust (Koolieelse lasteasutuse seadus § 16 lõige 5).

6.3. Lapse arengumapi koostamine.

Lapse arengu jälgimiseks koostatakse igale lapsele arengumapp. Arengumapi koostamise eesmärk on koguda lapse töötulemuste näidiseid, mis annavad ülevaate lapse saavutustest ja arengust pikema perioodi jooksul. Õpetajad planeerivad rühma tegevuskavas õppeaasta jooksul arengumapi koostamise ajalise kava.

Arengumapp:

- aitab märgata lapse eripärasid, tugevusi ja arendamist vajavaid valdkondi;
- on individuaalse arenguvestluse aluseks lapsevanemaga.
- on ajaloolise tähtsusega (ühe lapse ajalugu);
- kogu dokumenteerimine on täidetud korrektelt (kuupäevad) näidates lapse arenemist (tuues esile tugevusi ja arengut toetavaid valdkondi ja muud olulist lapse kohta);
- arengumapi koostamisel on oluline järjepidevus.

Arengumapp sisaldab:

- lapse arengu analüüsimise vanuselised vaatluslehed;
- laste erinevaid küsitlusi, intervjuusid jms;
- valikulised töölehed. Töölehtede täitmine jaotatakse õppeaastale lähtuvalt nädala temaatikatest;
- valikut lapse loomingust;
- lapse tervisenäitajad aastate lõikes (kaal ja kasv jms tervishoiutöötajalt), lisatakse kooliminekul või lahkumisel lasteaiast;
- kokkuvõtte logopeedilisest kõneravist (logopeed);

- vajadusel individuaalne arenduskava, individuaalsest toetamisest kokkuvõttes jms, last toetavad tegevused;
- lastevanemate küsitlused lapse kohta;
- arenguestluste kokkuvõttes.

7. ERIVAJADUSTEGA LAPSE ARENGU TOETAMISE PÕHIMÕTTED JA KORRALDUS

- 1) Erivajaduste all mõeldakse lapsi, kes on mingis valdkonnas teistest lastest oluliselt erinevad (näiteks andekad, tähelepanuhäiretega, kohanemiskustega, logopeedilised lapsed)
- 2) Lapse erivajadustest annavad lasteaiad direktorile teada lapse vanemad või õpetajad.
- 3) Erivajadusega laps on kaasatud tavarühma tegevustesse, arvestades lapse individuaalsust ja erivajadusi.
- 4) Vajadusel ja vastavate tingimuste olemasolul moodustatakse lasteaias sobitusrühmi.
- 5) Erivajadusega lapse, sealhulgas andeka lapse arengu toetamine lasteaias on meeskonnatöö, mille toimimise eest vastutab direktor.
- 6) Igal õppeaastal septembri-oktoobrikuu jooksul viib logopeed rühmades läbi laste kõne uurimise ja selgitab välja logopeedilist abi vajavad lapsed.
- 7) Logopeedilist abi vajavad lapsed käivad logopeedi juures individuaaltegevustes logopeedi poolt koostatud plaani alusel.
- 8) Logopeed nõustab vanemaid ja juhendab õpetajaid laste kõne arendamisel.
- 9) Et iga lapse arengut toetada, jälgivad õpetajad laste arengut, koguvad teavet nende vajaduste kohta ning julgustavad vanemaid pöörduma erispetsialistide poole.
- 10) Rühmaõpetajad teevad koostööd muusika- ja liikumisõpetajaga, logopeediga ja tervishoiutöötajaga.
- 11) Vajadusel moodustatakse lapse arengu toetamiseks tugivõrgustik, millesse kaasatakse erialaspetsialiste väljastpoolt lasteaiast.
- 12) Pedagoogid nõustavad ja toetavad peret nn arenguestluste vormis.
- 13) Vajadusel koostavad erivajadusega lapse õpetajad koostöös lapse vanematega lapsele individuaalse arenduskava.
- 14) Lapsevanematel, kelle lapsele ei suudeta kohandada tavakeskkonda, soovitatakse pöörduda elukohajärgse nõustamiskomisjoni poole lapsele sobiva rühma leidmiseks. Vajadusel võib pöörduda Rajaleidja keskuse nõustamiskomisjoni aadressil Keskväljak 4, 41531 Jõhvi (kaubanduskeskus Tsentraal) telefonil 58860704 või veebilehel <http://www.rajaleidja.ee/idavirumaa/>.

8. LAPSEVANEMATEGA KOOSTÖÖ PÕHIMÕTTED JA KORRALDUS

Lasteasutuse pedagoogid teevad lapsevanemaga lapse arengu toetamiseks koostööd, mis põhineb dialoogil, vastastikusel usaldusel ja lugupidamisel.

Pedagoog teavitab regulaarselt lapsevanemat lapse arengust ja õppimisest ning õppe- ja kasvatustegevuse korraldusest. Pedagoog loob lapsevanemale võimalused saada tuge ja nõu õppe- ja kasvatusküsimustes.

Lapsevanemal võimaldatakse osaleda õppe- ja kasvatusprotsessi kavandamises ja korraldamises. Õppeaasta esimesel koosolekul arutatakse ühiselt läbi õppetegevuste temaatika, õppekäigud, rühma

ühised üritused. Kuulatakse ära ja arvestatakse vanemate ootustega. Lapsevanemate poolt tehtud ettepanekud ja osalus rühma töös kajastub rühma aasta tegevuskavas ning õppeaasta aruandes.

Õppeaasta algul valivad iga rühma lapsevanemad ühe liikme lasteaia hoolekogusse. Hoolekogu koosolekud toimuvad vastavalt hoolekogu tööplaanile.

Tagasisidet lasteasutuse tegevuse ning rühma töö kohta saadakse rahulolu küsitluste kaudu, mis toimuvad üks kord aastas kevadel.

Koostöövormid:

Koosolekud: rühmakoosolekud neli korda aastas; hoolekogu koosolek üks kord kvartalis; uutele lapsevanematele koosolek üks kord aastas.

Lapse arenguestlused üks kord aastas vastavalt rühma tegevuskavale.

Individaalsed vestlused vastavalt vajadusele ja üleskerkinud probleemidele.

Ühisüritused, mis tulenevad lasteaia ja rühma ürituste kavast ning on seotud rahvakalendri ning lasteaia traditsioonidega.

Rühma ühisüritused, mille temaatika ja aja kavandab iga rühm vastavalt tegevuskavale.

Teated ja info teadetetahvil: rühmainfo, menüü, nädalaplaan, üritused, teated jm.

Avatud uste päevad lasteaia tegevuse tutvustamiseks vanematele ja üldsusele, mille käigus saab külastada õppetegevusi ja tutvuda lasteaia töökorraldusega.

Uute laste kohanemine lasteaiaiga, kus kõikidel uutel lastel on koos vanemaga võimalus olla rühmas ja harjuda lasteaia päevarütmiga.

9. LASTEAIA ÕPPEKAVA UUENDAMISE JA TÄIENDAMISE KORD

Õppekava uuendamine ja muutmine toimub alljärgnevatel põhjustel:

- seaduse ja omavalitsuse määruste muutumisel;
- parendamise eesmärgil ja uute ettepanekute tegemisel.

Lasteaia õppekava arendavad lasteasutuse pedagoogid, kaasates vanemaid.

Lasteaia õppekava kinnitab direktor pedagoogilise nõukogu ettepanekul, kuulates ära hoolekogu arvamuse.

Noorema rühma päevakava

(kuni 3 aastased lapsed)

7.00 – 8.00	laste saabumine lasteaeda, suhtlemine ja info vahetamine lapsevanematega, laste vaba- ja valiktegevus ning mäng, individuaalsed tegevused lastega *
7.55 – 8.00	hommikuvõimlemine *
8.00 – 8.10	igapäevatoimingud - eneseteenindusoskuste praktiseerimine ja ettevalmistus hommikusöögiks
8.10 – 8.40	hommikusöök
8.40 – 9.00	eneseteenindusoskuste praktiseerimine - hügieeniprotseduurid pärast sööki
9.00 – 10.00	hommikuring, pedagoogi organiseeritud lõimitud õppe- ja kasvatustegevused ning mängud lastega alarühmades *
10.00 – 10.30	igapäevatoimingud - eneseteenindusoskuste praktiseerimine - ettevalmistus õue minekuks
10.30 – 11.30	õuesviibimise aeg - õuesõpe / jalutuskäigud / õppekäigud / vaatlused liikumistegevused ja -mängud, laste vaba- ja valikmäng
11.30 – 11.45	igapäevatoimingud – rühma tulek, ettevalmistus lõunasöögiks
11.45 – 12.15	lõunasöök
12.15 – 12.45	igapäevatoimingud – hügieeniprotseduurid ja eneseteenindusoskuste praktiseerimine ning ettevalmistus uneajaks
12.45 – 15.00	unejutu / -laulu kuulamine ja uneaeg
14.00 – 15.00	järkjärguline ärkamine ja hügieeniprotseduurid, vaikne tegevus ja tegelemine lastega
15.00 – 15.30	pedagoogi juhitud tegevused ning mängud kogu rühmaga ja alarühmades ja individuaalselt, laste vaba- ja valikmäng
15.30 – 15.40	igapäevatoimingud – ettevalmistus õhtuooteks
15.40 – 16.10	õhtuode
16.10 – 16.20	eneseteenindusoskuste praktiseerimine - hügieeniprotseduurid pärast sööki
16.20 – 18.00	laste vabamäng ja valiktegevused, individuaalne töö ja tegelemine lastega laste kojuminek, lapsevanema tagasisidestamine *

*soodsate ilmastikuolude korral maist – septembrini ka õues

Lasteaiarühma päevakava

(3 – 5 aastased lapsed)

7.00 – 8.00	laste saabumine lasteaeda, suhtlemine ja info vahetamine lastevanematega, laste vaba- ja valiktegevus ning mäng, individuaalsed tegevused lastega *
8.00 – 8.10	hommikuvõimlemine *
8.10 – 8.20	igapäevatoimingud - eneseteenindusoskuste praktiseerimine - ettevalmistus hommikusöögiks
8.20 – 8.50	hommikusöök
9.00 – 10.15	hommikuring, pedagoogi organiseeritud lõimitud õppe- ja kasvatustegevused ning mängud kogu rühmaga ja alarühmades *
10.15 – 10.45	igapäevatoimingud - eneseteenindusoskuste praktiseerimine - ettevalmistus õue minekuks
10.45 – 12.00	õuesviibimise aeg - õuesõpe / jalutuskäigud / õppekäigud / vaatlused, liikumistegevused ja -mängud, laste vaba- ja valikmäng
12.00 – 12.15	rühma tulek, igapäevatoimingud - eneseteenindusoskuste praktiseerimine, ettevalmistus lõunasöögiks
12.15 – 12.45	lõunasöök
12.45 – 13.15	igapäevatoimingud - eneseteenindusoskuste praktiseerimine - ettevalmistus puhkeajaks
13.15 – 15.00	puhkeaeg – unejutu kuulamine, vaikuseminutid (uni või vaikne tegevuse)
14.30 – 15.00	järkjärguline ärkamine ja eneseteenindusoskuste praktiseerimine, vaikne tegevus
15.00 – 16.00	pedagoogi organiseeritud õppe- ja kasvatustegevused ning mängud kogu rühmaga ja alarühmades ja individuaalselt, laste vaba- ja valikmäng
16.00 – 16.10	igapäevatoimingud – ettevalmistus õhtuooteks
16.00 – 16.30	õhtuoode
16.30 – 18.00	laste vabamäng ja valiktegevused, individuaalne töö lastega huvitegevus, laste kojumine, lapsevanema tagasisidestamine *

*soodsate ilmastikuolude korral aprillist – oktoobrini ka õues

Lasteaiarühma päevakava

(6 – 7 aastased lapsed)

7.00 – 8.00	laste saabumine lasteaeda, suhtlemine ja info vahetamine lapsevanematega, laste vaba- ja valiktegevus ning mäng, individuaalsed tegevused lastega *
8.00 – 8.15	Hommikuvõimlemine *
8.15 – 8.30	igapäevatoimingud ja ettevalmistus hommikusöögiks
8.30 – 9.00	hommikusöök
9.00 – 10.30	hommikuring, pedagoogi organiseeritud lõimitud õppe- ja kasvatustegevused ning mängud kogu rühmaga ja alarühmades *
10.30 – 11.00	igapäevatoimingud ja ettevalmistus õue minekuks
11.00 – 12.15	õuesviibimise aeg - õuesõpe / jalutuskäigud / õppekäigud / vaatlused, liikumistegevused ja -mängud, laste vaba- ja valikmäng
12.15 – 12.30	igapäevatoimingud – rühma tulek, ettevalmistus lõunasöögiks
12.30 – 13.00	lõunasöök
13.00 – 13.30	igapäevatoimingud ja ettevalmistus puhkeajaks
13.30 – 15.00	puhkeaeg – unejutu kuulamine, vaikuseminutid, valikuvõimalus une või vaikse tegevuse vahel
14.30 – 15.00	järkjärguline ärkamine ja hügieeniprotseduurid, vaikne tegevus
15.00 – 16.00	pedagoogi organiseeritud õppe- ja kasvatustegevused ning mängud kogu rühmaga ja alarühmades ja individuaalselt, laste vaba- ja valikmäng
16.00 – 16.10	igapäevatoimingud – ettevalmistus õhtuooteks
16.10 – 16.40	õhtuoode
16.40 – 18.00	laste vabamäng ja valiktegevused, individuaalne töö lastega huvitegevus, laste kojumine, lapsevanema tagasisidestamine *

*soodsate ilmastikuolude korral aprillist – oktoobrini ka õues

LAPSE KOOLIVALMIDUSKAART

Lapse ees- ja perekonnanimi:

Lasteasutus:

Sünniaeg:

Osaletasteaia tegevustes: viibitud ajavahemik ehk mis ajast ajani

Kodune keel(ed):

Laps on vasaku/parema käeline.

Üldoskuste areng
Mänguoskused: <i>reeglitega arvestamine, oskus kaotada, erinevate mängude puhul</i>
Sotsiaalsed oskused: <i>suudab oma käitumist ja emotsioone kontrollida; algatab mängu ja tegevusi; loob sõprussuhteid; järgib rühmas reegleid; talub muutusi ja vanematest eemalolekut; suudab tegutseda iseseisvalt;.....</i>
Tunnetusoskused:
Õpioskused:

Vaimne areng
Mina ja keskkond. Näiteks. <i>Oskab kirjeldada (nimetada) kodukoha loodust ja tuntumaid taimi, loomi; selgitab ilmastikunähtusi ja inimeste tegevusi sõltuvalt aastaegadest, ööpäevast; kirjeldab võimalikke ohte kodus, liikluses, veekogul; oskab jalakäijana liigelda; järgib isikliku hügieeni nõudeid; oskab eristada tervisele kahjulikku ja kasulikku; tutvustab iseennast, teab oma elukohta, räägib oma perest (kas vastab ise või vastab küsimustele);</i>
Keel- ja kõne <i>Eristab sõnas häälikud ja määrab nende järjekorra (häälib) (iseseisvalt, abiga); loeb veerides/ladusalt kahesilbilisi sõnu; nimetab ja kirjutab joonistähti; jutustades annab edasi põhilise, seosed, detailid; aktiivse ja passiivse sõnavara iseloomustus</i>
Matemaatika <i>Loendab ...-ni ja tagasi; liidab ja lahutab 5 (10) piires; võrdleb arve; tunneb numbreid, teab ja nimetab (tunneb ära) geomeetrilised kujundid, saab aru / oskab lahendada matemaatilisi jutukesi; orienteerub paberil (all, ülal, vasakul, paremal, nurgas)</i>
Kunst
Muusika nt rütmitunnetus

Füüsiline areng (üld- ja peenmotoorika)	
<i>Tasakaal, koordineerimine, domineeriv käsi, rütmiliigutuste sooritamine, vahendite kasutamine, pliiatsid-pintslid, värvimise- kirjutamise korrektsus</i>	
Koolieelses lasteasutuses rakendatud tugiteenused (on/ei ole) <i>Individuaalne lähenemine, juhendamine, lisatöö, IAK, logopeedi abi, tugiisik, töötamine- tegutsemise väikeses grupis (nt 3 last),</i>	
Kokkuvõtte lapse koolivalmidusest <i>On / ei ole kooliküps, on/ei ole soovitatav kooli minna</i>	
Lapse arengu tugevad küljed	Arendamist vajavad küljed
<i>Muu, mis väärleb esiletoomist</i>	
<i>(siia võib lisada nt käitumisprobleemid, mida mujale ei saanud panna)</i>	

Laps on omandanud või osaliselt omandanud (sobiv jätta või alla joonida) vajalikud pädevused põhikooli riiklikule õppekavale õppima asumiseks.

* Vanem esitab koolivalmiduskaardi kooli, kus laps asub täitma koolikohustust. (Koolieelse lasteasutuse seadus §16 lg 5)

Õpetajad/nimed:

Logopeed/nimi (vajadusel):

Lapsevanem

Lasteasutuse direktor või õppejuht:

Allkirjastamise kuupäev:

LAPSE ARENGU VAATLUSLEHT

2-3 aastased lapsed

Rühm.....

Nimi.....

Vanus (aasta ja kuu) sügisel.....kevel.....

	Valdkond ja oskused	Tulemused		Märkused
		S	K	
	PEENMOTOORIKA			
1	Ajab 4 suurt eset nõõri otsa.			
2	Keerab ükshaaval raamatu lehti.			
3	Lõigub kääridega (ribsaid).			
4	Hoiab rasvakriiti pöidla ja sõrmedega, mitte rusikaga.			
5	Jäljendab ringi, vertikaalseid ja horisontaalseid jooni.			
6	Veeretab, taob, mudib ja venitab savi.			
7	Asetab esemeid sisse, peale, alla ja kõrvale.			
8	Kritseldab pliiatsi või viltpliiatsiga.			
	SUHTLEMISOSKUS JA KÖNEST ARUSAAMINE			
1	Saab aru küsimustest mis? kus?			
2	Kuulab lihtsamaid lugusid 10-15 minutit.			
3	Osutab tegevusi kujutavatele piltidele (söömine, magamine, jooksmine).			
4	Ühendab 2-4 sõna lauseks.			
5	Vastab lihtsatele küsimustele (kas? mis see on? mida?).			
6	Esitab oma vajadused ja nõudmised.			
7	Kasutab nimisõnade mitmust.			
8	Ütleb oma vanuse (ja) näitab sõrmedel.			
	KOGNITIIVSED OSKUSED			
1	Reageerib lihtsatele juhiste (Anna mulle pall ja klots. Võta oma kingad ja klotsid).			
2	Valib ja vaatab pildiraamatuid, nimetab piltidel olevaid esemeid ja tunneb pildil ära mitu eset.			
3	Puudutab ja loendab 1-3 eset.			
4	Leiab värvuse järgi paarilise(3 erinevat värvust).			
5	Ühendab pinna järgi samasuguseid materjale (riie, puu, plastmass).			
6	Räägib lühidalt, mida ta parajasti teeb.			
7	Osutab suurt ja väikest.			

ENESETEENINDAMINE				
1	Kasutab lusikat, ajab natuke üle ääre.			
2	Joob laste tassist.			
3	Võtab seljast lihtsamaid kinnituseta riideid.			
4	Paneb selga jope ja kampsuni, kui teda kinnituste juures aidata.			
5	Peseb ja kuivatab kõrvalise abiga.			
6	Käib WC-s kõrvalise abiga ja kontrollib end päevasel ajal.			
7	Aitab täiskasvanul mänguasju ära panna.			
8	Paneb sokid ja kingad jalga.			
9	Teab riietel eesmist poolt.			
SOTSIAALSED OSKUSED				
1	Jälgib teisi lapsi, liitub mõneks ajaks nende mänguga.			
2	Valib kahe asja vahel (mänguasjad).			
3	Kaitseb oma asju.			
4	Hakkab kodu mängima, osaleb lihtsamas rollimängus.			
5	Eristab sugusid.			
6	Tahab asju teha iseseisvalt.			
7	Oskab oma korda oodata, kui talle seda meelde tuletada.			
8	Mängib oma algatusel iseseisvalt 15 minutit.			
9	Oskab paluda ja tänada.			

Märkimisviisid: + oskab hästi, tuleb hästi toime

V oskab osaliselt, tuleb toime(omandatud osaliselt)

O peab veel harjutama

- on unustanud

Muud tähelepanekud.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Õpetajate allkirjad...../kuupäev.....

Lapsevanema allkiri...../kuupäev.....

LAPSE ARENGU VAATLUSLEHT

3-4 aastased lapsed

Rühm.....

Nimi.....

Vanus (aasta ja kuu) sügisel.....kevadel.....

	Valdkond ja oskused	Tulemused		Märkused
		S	K	
	PEENMOTOORIKA			
1	Ehitab 9 väiksest klotsist torni.			
2	Käsitseb voolimismaterjali (veeretab kuule, vorste, pätse).			
3	Joonistab mustreid.			
4	Lõikab läbi pabeririba.			
	SUHTLEMISOSKUS JA KÕNEST ARUSAAMINE			
1	Oskab öelda oma mõlemat nime.			
2	Vastab lihtsale „kuidas?“ küsimusele.			
3	Kasutab lihtminevikulisi vorme möödunust rääkides (hüppas).			
4	Kasutab 3-4 sõnalisi lauseid.			
5	Viitab endale kasutades asesõnu mina ja mind.			
6	Vastab kes? mis? ja kuidas? küsimustele.			
7	Kordab järele vähemalt ühte lasteluuletust ja oskab laulda ühte laulu.			
	KOGNITIIVSED OSKUSED			
1	Nimetab 4 värvi.			
2	Laob klotse või rõngaid suuruse järjekorda.			
3	Suulise korralduse järel nimetab 10 kehaosa.			
4	Ütleb, kas ese on raske või kerge.			
5	Mängib sõnu ja liigutusi sisaldavaid „sõrmemängi“.			
6	Näitab pikki ja lühikesi esemeid.			
7	Joonistab näidise järgi V.			
8	Ehitab näidise järgi kolmest klotsist silla.			
9	Joonistab näidise järgi ruudu.			
10	Nimetab kolme geomeetrilist kujundit (ruut, ring, kolmnurk).			
11	Paneb kokku 6-osast koosneva pildi.			
12	Sorteerib esemeid rühmadesse, millel on üks ühine joon (värv, kuju, suurus)			
13	Loendab kokku kuni 4 eset.			

ENESETEENINDAMINE				
1	Paneb ise oma riidel suured nõõbid kinni ja teeb lahti.			
2	Peseb käsi ilma abita.			
3	Paneb ise endale kingad või saapad jälga.			
4	Paneb ise mänguasjad või materjalid ära.			
5	Sööb iseseisvalt kogu toidu.			
6	Paneb labakindad kätte.			
SOTSIAALSED OSKUSED				
1	Palub teiselt lapselt mänguasja, millega teine just mängib.			
2	Algatab suhtlemist teise lapse või täiskasvanuga.			
3	Alustab loovmänguga, esitades terviklikke stseene (reisimine, kodumäng, loomade, mängimine).			
4	Mängib 2-3 lapsega sageli suheldes 15 minutit.			
5	Palub ja tänab meeldetuletusega, kasutades sõnu „palun“ ja „tänan/aitäh“.			

Märkimisviisid: + oskab hästi, tuleb hästi toime

V oskab osaliselt, tuleb toime(omandatud osaliselt)

O peab veel harjutama

- on unustanud

Muud tähelepanekud.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Õpetajate allkirjad...../kuupäev.....

Lapsevanema allkiri...../kuupäev.....

LAPSE ARENGU VAATLUSLEHT

4-6 aastased lapsed

Rühm.....

Nimi.....

Vanus (aasta ja kuu) sügisel.....kevadel.....

	Valdkond ja oskused	Tulemused		Märkused
		S	K	
	PEENMOTOORIKA			
1	Lõikab välja lihtsaid kujundeid.			
2	Joonistab näidise järgi kolmnurga.			
3	Kirjutab eesnime loetavalt.			
4	Värvib piirjoonte seest.			
5	Hoiab pliiatsit nagu täiskasvanu.			
6	Ajab sõrmed harali ja puudutab pöidlaga igat sõrme.			
7	Kasutab pliiatsiteritajat.			
8	Joonistab järgi erinevaid kujundeid.			
9	Rebib paberist välja lihtsaid kujundeid.			
10	Murrab paberi kokku diagonaali mööda.			
	SUHTLEMISOSKUS JA KÕNEST ARUSAAMINE			
1	Oskab vestluses oma korda oodata.			
2	Kujutab ette ja etendab mõne loo.			
3	Ütleb oma aadressi.			
4	Oskab näidata, kus on kõige rohkem, kõige vähem ja mõne.			
5	Oskab rääkida lihtsaid jutte.			
6	Räägib oma igapäevastest tegemistest.			
7	Järjestab ja jutustab 3-5osalise pildiseeria järgi.			
8	Kasutab meeleldi sõnu „eile“ ja „homme“.			
	KOGNITIIVSED OSKUSED			
1	Tunneb kõiki numbreid(1-10) ja enamikku tähestiku tähti.			
2	Loendab hulki 10-ni.			
3	Kasutab rühma vahendeid (nagu käärid ja värvid) mõtestatult ja eesmärgistatult.			
4	Paneb kokku 10 või enamast osast koosneva piltmõistatuse.			
5	Oskab öelda, mille poolest esemed sarnanevad ja erinevad.			
6	Näitab ja teab poolt ning tervet.			
7	Tuleb toime lihtsa labürindiga.			
8	Reastab esemeid pikkuse ja laiuse järgi.			
9	Oskab vähendada ja juurde panna 1-3 piires.			

10	Tunneb ja kirjutab mõningaid tähti.			
11	Oskab määrata hääliku olemasolu sõnas.			
ENESETEENINDAMINE				
1	Oskab iseseisvalt õiges järjekorras riietuda, vajadusel abi paluda.			
2	Paneb jalanõud õigesti jalga, vajadusel puhastab liivast.			
3	Oskab mänguasju ja töövahendeid asetada oma kohale.			
4	Kammib ise pead.			
5	Reguleerib pesemiseks vee.			
6	Seob kapuutsi või mütsi paelad.			
7	Tunneb lauakombeid.			
SOTSIAALSED OSKUSED				
1	Saab ise teiste lastega sõbraks.			
2	Mängib võistlusmänge.			
3	Mängib koos teiste lastega ühismänge, mis nõuavad rühmas otsustamist ja endale rollide võtmist.			
4	Selgitab mängu või muu tegutsemise reegleid teistele.			
5	Kuidab, aitab ja toetab teist last.			
6	Viib iseseisvalt lõpule kõik eakohased tegevused.			
7	Tegeleb iseseisva tööga 20 minutit.			
8	Võtab osa äraarvamismängudest (näit.kividloomad- taimed).			
9	Sõnastab ja järgib püsivalt 5 rühma reeglit.			
10	Mõtleb välja ja ehitab, kasutades lihtsaid vahendeid (kaldpindu, tugisambaid).			
11	Esitab osa jutustusest, näitleb ise või kasutab nukke.			

Märkimisviisid: + oskab hästi, tuleb hästi toime
V oskab osaliselt, tuleb toime(omandatud osaliselt)
O peab veel harjutama
- on unustanud

Muud tähelepanekud.....
.....
.....
.....
.....

Õpetajate allkirjad...../kuupäev.....

Lapsevanema allkiri...../kuupäev.....

LAPSE ARENGU VAATLUSLEHT

6-7-aastased lapsed

Rühm.....

Nimi.....

Vanus (aasta ja kuu) sügisel.....kevadel.....

	Valdkond ja oskused	Tulemused		Märkused
		S	K	
	PEENMOTOORIKA			
1	Oskab nõõrist või muust materjalist palmikut punada.			
2	Oskab lõnga kerasse kerida.			
3	Oskab pliiatsiteritajat kasutada.			
4	Suudab lõnga läbi sukanõela silma ajada.			
5	Suudab pöidlaga kordamööda kõiki sama käe sõrmi puudutada.			
6	Oskab joonistada inimest, nii et kujutatud kõik olulisemad kehaosad.			
	SUHTLEMISOSKUS JA KÕNEST ARUSAAMINE			
1	Oskab rääkida mõnd juttu või anekdooti.			
2	Küsib vajaduse korral täiskasvanult või kaaslastelt abi.			
3	Kasutab õigesti ja kohaselt viisakusväljendeid tere, tänan, palun, vabandust.			
4	Oskab anda positiivset tagasisidet, kiita, väljendada heameelt.			
5	Kasutab kõnes 4-5 sõnalisi lauseid.			
6	Kasutab kõnes liitlauseid.			
7	Vastab miks? ja milleks? küsimustele selgitusega.			
	KOGNITIIVSED OSKUSED			
1	Suudab selgitada sõnu, kirjeldades vastavat eset, nähtust.			
2	Teab aastaaegu (oskab kirjeldada iseloomulikke tunnuseid ja määrata järgnevuse).			
3	Suudab 8-10 sõnalisest loetelust kuulmise teel meelde jätta 3-5 sõna.			
4	Suudab pildil või ruumis meelde jätta 5-6 eset.			
5	Eristab ja nimetab põhi- ja täiendvärve (roosa, lilla, hall).			
6	Tunneb kõiki trükitähti.			
7	Oskab lihtsamaid sõnu trükitähtedega			

	kirjutada.			
8	Tunneb, näitab ja kirjutab numbreid 1-10.			
9	Nimetab ja näitab eseme asukohta(esimene, teine, kolmas jne).			
10	Reastab esemeid pikkuse ja laiuse järgi.			
11	Teab, kui vana ta on, kui vana oli eelmisel aastal ja kui vanaks saab järgmisel aastal.			
12	Seab ritta 3-5 seeriapilti.			
13	Mõistab ja kasutab ajamõisteid varem, hiljem, homme, üleeile, ülehomme.			
14	Oskab leida objektide ning esemete erinevusi ja sarnasusi.			
15	Teab, mis tööd teevad ta vanemad.			
16	Teab oma elukohta(linna, tänavat).			
17	Eristab sõnas häälikuid, määrab nende järjekorra.			
18	Eristab pikki ja lühikesi häälikuid.			
19	Liidab ja lahutab 5 piires.			
20	Oskab pulga või nõõri abil mõõta eseme pikkust.			
21	Oskab hulka säilitada pärast esemete ümberpaigutamist.			
22	Oskab võrrelda kaht esemete hulka esemetest paaride moodustamise teel.			
23	Teab enamkasutatavate mõõtühikute nimetusi: meeter, liiter, kilogramm, kroon, sent; teab, kus neid igapäevaelus kasutatakse.			
24	Oskab kella järgi määrata aega täistundides.			
	ENESETEENINDAMINE			
1	Valib riietusevastavalt ilmale.			
2	Korjab kokku ja viib laualt ära oma toidunõud ja töövahendid.			
3	Teab millised hädaohud on seotudelektri, liikluse, tule ja kõrgete paikadega.			
	SOTSIAALSED OSKUSED			
1	Oskab määrata mängu alustajat liisusalmiga.			
2	Suudab lauamängus reegleid jälgida.			
3	On võimeline 15-20 minutit omaette mängima või ülesande kallal töötama.			
4	Tahab kooli minna.			
5	Võrdleb end eakaaslastega, oma toiminguid ja nende tulemusi eakaaslaste omadega.			
6	Oskab tahele panna ja keskenduda.			

7	Oskab kuulata ja aru saada (õppetegevustes).			
---	--	--	--	--

Märkimisviisid: + oskab hästi, tuleb hästi toime
 V oskab osaliselt, tuleb toime(omandatud osaliselt)
 O peab veel harjutama
 - on unustanud

Muud tähelepanekud.....

Õpetajate allkirjad...../kuupäev.....

Lapsevanema allkiri...../kuupäev.....

Areng vestluse tulemus

Lapse nimi:

Läbiviimise aeg:

Vestluses osalejad

Kokkuvõte

Lapsele meeldib, last huvitab:

Tähelepanu tuleks pöörata:

Lapsevanema allkiri:

Õpetaja allkiri: